

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE DIRECȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom** Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Posesiunea echivocă*, de Ștefan Scriban, avocat;
— *Administrarea pădurilor composesorateilor din Ardeal*, de Iosip Jivan, magistrat;

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație și Justiție, s. I: *Eforia Spitalelor civile cu Epitropia Bisericii Sf. Vineri Ploești și a.* (Successiune. Testament. Legatar universal. Cerere de trimitere în posesie. Contestație din partea unui terț. Stabilirea calității de copil legitim a acestuia. Convențiune încheiată pe cale amiabilă între eredele rezervatar și legatarul universal pentru împărțirea între ei a averii succesorală. Opozabilitatea acestei convențiuni legatarului particular), cu o notă de prof. Al. Cerban;

— Idem, s. II: *G. Mărăcineanu cu Regia autonomă C. F. R.* (De când curge termenul de recurs contra deciziei date de Camera de acuzare în materie corecțională în urma opoziției părții civile sau procurorului?);

— Idem, s. III: *Andrei Cioboată cu Soc. An. Cocoș pentru fabricarea oțelului.* (Contract de muncă. Funcționar cu contract cu dată fixă. Dacă i se aplică dispozițiile art. 76 din legea contractelor de muncă. Ce se înțelege prin încetarea întreprinderii patronului?);

— Curtea de apel București, s. III: *G. Popescu-Șerbănescu cu Ministerul Justiției.* (Contencios administrativ. Reclamant. Cerere de a i se recunoaște drepturile reclamate. Răspuns nesatisfăcător. Acțiune. Magistrat. Punere în disponibilitate. Cerere de revizuire. Preschimbarea pedepsei în suspendare pe 6 luni cu pierderea salariului pe acest timp. Reintegrare. Dreptul la salariu. Drept legal. Prescripțiunea nu operează);

— Trib. Ilfov, cabinetul VIII de instrucție: *Avocatul X. Y.* (Fals. Faptul unui avocat de a legaliza pe o procură semnătura unei persoane, care în realitate nu semnase, nu constituie un fals) cu o notă de Al. Kostachi, judecător.

— Solemnitatea deschiderii noului an judecătoresc.

— Recenzie, de Radu M. Goruneanu, avocat.

indiscutabil, cu dreptul ce posesorul pretinde că și-l manifestă prin acele acte, adică când e posibil ca acele acte de posesiune să fie explicate și altfel decât prin pretențiunea unui drept asupra lucrului¹⁾

Posesiunea e considerată precară, când posesorul e obligat la restituirea lucrului²⁾.

Sînt însă unii autori care confundă sau asimilează echivocul cu precaritatea. Astfel Matei Cantacuzino susține: „Cît despre echivocul, din cari unii fac un viciu distinct, el se confundă cu precaritatea, întrucît cazurile în care se poate vorbi de o posesiune echivocă sînt acelea în care *defensorul* posedă totodată pentru sine și în numele altuia, precum se întîmplă pentru uzufructuari . . . sau pentru *coproprietarul indiviz* al lucrului care-l stăpînește *animo sibi habendi* în limitele porțiunii sale indivize și totodată *cu titlu precar*, întrucît privește porțiunile indivize ale celorlalți coproprietari“³⁾.

Cu toate acestea, Cantacuzino (§ 192) lămurește că precariștii posedă *în numele aceluia ce-i-a conferit acele puteri* într'un timp determinat, ceea ce implică pentru detentor *obligațiunea* de a păstra lucrul și de a-l restitui⁴⁾.

Tocilescu⁵⁾ pune și el pe comuniști printre posesorii *alieno nomine*, alături cu mandatarul, locatarul, sechestrul, etc., din care cauză, tuturor acestora, nu le admite exercițiul acțiunilor posesorii, fiind *precarișfi*.

D-l Aurelian Ionașcu, în remarcabilul studiu despre teoria coposesiunii în dreptul civil român, critică, cu drept cuvînt, asimilarea ce se face între echivoc și precaritate, căci posesorul indiviz nu e precarist, ci are o posesiune indiviză⁶⁾, părere susținută și de noi acum 28 de ani⁷⁾.

Art 1847 c. civ. corespunzător cu art. 2229 francez, nu mai pune *echivocul* printre viciile posesiunii.

¹⁾ *Colin și Capitant*, I ed. II, p. 884; *Aurelian Ionașcu*, Pand., 1-3/932. IV. 150.

²⁾ *Alexandrescu*, XI, 112; *A. Ionașcu*, ibidem, p. 151.

³⁾ *Matei Cantacuzino*, 197. p. 114.

⁴⁾ Precaritatea însă nu e un simplu viciu al posesiunii, ci ceva mai grav, e absența posesiunii. *Płaniol*, III, 2276), căci atunci e o simplă *defenșione* a lucrului. *Hamangiu-Bălănescu-Băicoianu* susțin că art. 1853 c. civ., asimilează posesiunea unui lucru comun cu un caz de precaritate, căci noi am suprimat echivocul ca viciu al posesiunii (I, § 1745, p. 948, 949; § 1757).

⁵⁾ *Tocilescu*, I partea II, p. 107, 111.

⁶⁾ *Pand.*, 1-3/932. IV. 107, 111.

⁷⁾ *Curierul Judiciar*, 3/905. p. 94

Posesiunea echivocă

Art. 2229 c. civ. francez spune că pentru a putea prescrie, posesiunea trebuie să nu fie *echivocă*, iar doctrina consideră posesiunea că are acest caracter, cînd actele de folosință sau de întrebuițare ale pretinsului posesor nu corespund, în mod sigur și

Cu toate acestea asta nu împiedică ca posesiunea comunistului să fie echivocă sau promiscuă și așa o consideră unii autori⁸⁾, între care chiar Alexandresco⁹⁾, care spune: „Tot astfel (adică echivocă) vor fi considerate, față de proprietari în indiviziune, și faptele de posesiune exercitate de unul din ei asupra lucrului comun, *cît timp acest din urmă n'a arătat în mod formal și evident intențiunea de a poseda lucrul comun, în întregimea lui, ca singur și unic proprietar*“.

Și această opinie a ilustrului jurist e importantă, pentru că dînsul susține că legiuitorul român, inspirat de Marcadé, a făcut bine c'a suprimat viciul echivocului, căci acest caracter nu e o calitate nouă a posesiunii, ci confirmarea și perfecționarea celorlalte calități¹⁰⁾.

Cum am văzut însă, cu toată suprimarea viciului echivocității, el continuă de a fi recunoscut ca atare, căci evidența se impune și de aceea am susținut: „Ar fi fost însă bine ca legea să fie mai explicită și să nu fi înlăturat, ca inutilă, condițiunea neechivocității“¹¹⁾. Aceasta e și părerea d-lui Aurelian Ionașcu¹²⁾, care în documentatul studiu citat, constată că: „legiuitorul român, ștergînd acest viciu ca inutil, a procedat cu ușurință și aceasta cu atît mai mult, cu cît a fost obligat să asimileze posesiunea lucrului comun — în lipsa viciului de echivoc — cu cea precară, deși aceste două posesiuni sînt fundamentale deosebite.

Astfel Alexandresco¹³⁾, în o notă din 1902, afirmă că posesiunea comunistului sau a coproprietarului este echivocă, pentru că nu se știe în public dacă el posedă pentru dînsul sau pentru ceilalți coproprietari *nomine communi*, în virtutea unui mandat¹⁴⁾ expres sau tacit de la aceștia.

În această notă Alexandresco nu admite acțiunea posesorie pentru comuniști, afară de cazul cînd ar exista intervertirea posesiunii *prin acte agresive*¹⁵⁾, de natură a contrazice dreptul celorlalți codevălmași.

Am susținut și noi că între comuniști nu există acțiune posesorie¹⁶⁾. Astăzi însă, reluând studiul acestei chestiuni, socotesc că are dreptate d. Ionașcu¹⁷⁾ ca și Casația, cînd recunosc dreptul la acțiunea posesorie comuniștilor atît între ei, cît și față de terți. Dealtmîntrelea și Alexandresco a revenit asupra acestei păreri¹⁸⁾.

Suprimarea viciului echivocității din art. 1847 c. civ. are pentru d. Aurelian Ionașcu consecvența că posesiunea comunistului e asimilată cu cea precară, pe cînd M. A. Dumitrescu ajunge la concluziunea că această suprimare face ca posesiunea comunistului să nu fie echivocă¹⁹⁾.

În fața acestei schimbări de redacțiune, d. Ionașcu observă că în dreptul francez încetarea viciului de echivoc e o *chestiune de fapt*, pe cînd intervertirea titlului cerută de art. 2238 francez e necesară numai în ipoteza posesiunii precare; iar în dreptul român, art. 1853 c. civ. asimilînd posesiunea comunistului cu cea precară, e nevoie și pentru comunist de intervertirea titlului prin unul din mijloacele arătate de art. 1858 c. civ., pentruca posesiunea viciată să se transforme în posesiune utilă ce poate duce la proprietate exclusivă²⁰⁾.

Aici constă marea importanță a suprimării viciului de echivoc din art. 1847 c. civ.: la Francezi interversiune de fapt, la noi interversiune prin una din cele patru căi limitativ indicate de art. 1858 c. civ. Și în dreptul francez posesiunea echivocă a comunistului trebuie să fie intervertită, „*puisque de promiscue elle doit devenir exclusive; mais c'est une intervention de fait qui n'est nullement soumise à l'art. 2238*“²¹⁾.

M. A. Dumitrescu susține însă că interversiunea titlului e cerută numai precariștilor, iar comunistul, pentruca să dobîndească prin prescripție proprietatea lucrului comun, e destul să poseze în mod exclusiv, *animo domini, fără interversiune*, astfel că comunistul care posedază *nomine proprio*, conf. art. 1847 c. civ., poate prescrie²²⁾.

Astfel, conform art. 729 c. civ., comoștenitorii nu mai pot cere împărțeala, dacă comoștenitorul pîrît a posedat 30 ani cu titlu de proprietar, căci atunci el a dobîndit prin uzucapiune „în contra și în prejudiciul comoștenitorilor proprietatea întregă sau a unei părți din bunurile indivize“²³⁾.

În genere, se admite că această prescripțiune e achizitivă, nu extintivă,²⁴⁾ dar între comoștenitori nu curge decît prescripția de 30 ani, nu cea de 10 sau 20 ani. Comoștenitorul însă care invocă prescripția trebuie să fi început a poseda *pro suo*, ca proprietar exclusiv pentruca posesiunea sa din comună să devie exclusivă. „*Nu se cere însă intervertirea titlului, care ar fi necesară dacă ar fi vorba de un defensor precar, neavînd nici un drept propriu asupra lucrului posedat*“²⁵⁾.

Și această părere a ilustrului jurist trebuie reținută pentru că dînsul consideră pe comunist că are un titlu precar, cel puțin pro parte, așa că această posesiune comună, orcît de îndelungată ar fi, nu poate conduce la prescripție, „iar comoștenitorul care o invocă trebuie să-și schimbe calitatea posesiunii sale de comunist în posesiune utilă spre a uzucapa“²⁶⁾, deși nu are nevoie să-și intervertească

⁸⁾ *Chebapci*, I, p. 135; *S. Scriban*, *Curierul Judiciar* 3/905, p. 24

⁹⁾ *XI*, p. 125; *IX*, p. 541. În același sens, *Al. Cerban*, *Curierul Judiciar* 22/921.

¹⁰⁾ *Alexandresco*, *XI*, p. 125. De aceeași părere sînt *G. Baudry-Lacantinerie* și *Albert Tissier*, vol. XXV, ed. II, 287, *Prescription. Planiol* (III, ed. 5, 2284) consideră echivocul ca un viciu special.

¹¹⁾ *Curierul Judiciar* 3/905, p. 24.

¹²⁾ *Ibidem*, p. 151.

¹³⁾ *Curierul Judiciar*, 75/902.

¹⁴⁾ Suprema Curte însă zice că între coproprietari în indiviziune nu există nici un mandat legal de a se reprezenta unii pe alții, nici mandat imperfect sau reprezentare restrînsă, așa că ei nu pot pleda unul pentru altul, iar hotărîrea obținută contra unuia din ei e *res inter alios acta* față de ceilalți. (Cas. II, 305/921. *Jurispr. Rom.*, 9—10/922. 140).

¹⁵⁾ Astfel comunistul ar avea nevoie de o interversiune conf. art. 1858, al. 2 c. civ., deși, cum vom vedea, Alexandresco admite că comunistul are necesitate numai de o interversiune de fapt.

¹⁶⁾ *Curierul Judiciar* 3/905.

¹⁷⁾ *Pand.* 1—3/932, IV. 152, unde combate părerea noastră susținută în *Curierul Judiciar* 3/905.

¹⁸⁾ *IX*, p. 542. *Dumitrescu*, III, 313. Cas. I, 22/909. *Curierul Judiciar* 54/909. S'a mai decis că comunistul, care are o posesiune exclusivă, are acțiune posesorie chiar contra celorlalți coproprietari indivizi. (Cas. I, 1487/930. *Jurisprudența Gen.*, 36/930. 1434. Cas. I, 984/931. *Jurisprudența Gen.*, 37/931. 1359).

¹⁹⁾ *Cod. Com. Comentat*, III, p. 289.

²⁰⁾ *Idem*, p. 151.

²¹⁾ *G. Baudry-Lacantinerie și Albert Tissier*, *ibidem*, 293, p. 188; *Planiol*, III, 2342.

²²⁾ *Dumitrescu*, III, 307, p. 287; 316.

²³⁾ *Alexandresco*, III, partea 2, 453, n. 2; 462.

²⁴⁾ *Alexandresco*, III, partea II, p. 453. *Planiol*, III, ed. 5, 2340. 2341. *Alexandresco*, XI, 463, 464. Cas. I, 864/931. *Pand.* 9/932. I. 77, Cas. I, 543/923. *Pand.* 4—5/924. I. 139. C. Iași, II, 18/916. *Justiția* 7/916 cu nota *Alexandresco*. Cas. I, 3980/926. *Jurispr. Rom.*, 5/927. 72. Cas. I, 1702/927. *Jurisprudența Gen.*, 29/927. 1457.

²⁵⁾ *Alexandresco*, III, partea 2, 463.

²⁶⁾ *Ibidem*.

titlul său pentru a prescrie totalitatea lucrului comun în dauna celorlalți comuniști²⁷⁾.

În sprijinul părerii sale, Alexandresco citează decizia Curții din Dijon din 1867, reproducă și de G. Bandy-Lacantinerie și Albert Tissier (Ibidem 293).

Dacă posesiunea a fost continuă și neîntreruptă, publică or clandestină, e chestiune de fapt „... și aceasta e adevărat nu numai în privința clandestinității, dar și a celorlalte condiții ce trebuie să întrunească posesiunea spre a duce la prescripție²⁸⁾).

Tot chestiune de fapt e și starea de indiviziune, așa că se poate stabili cu marturi și presupții²⁹⁾.

Am arătat părerea după care comuniștii sînt asimilați cu precariștii, așa că pentru a-și interverti posesiunea au nevoie de a recurge la căile indicate limitativ de art. 1858 c. civ. Părerea aceasta se întemeiază pe faptul că art. 1847 c. civ. a suprimat viciul echivocului, iar art. 1853 C. Civ. ar fi asimilat, din punctul de vedere al efectelor, posesiunea exclusivă a bunului comun de către un coproprietar cu posesiunea precară, „făcînd astfel necesară, ca și pentru posesiunea precară, intervertirea titlului prin unul din mijloacele indicate de art. 1858, „...“³⁰⁾.

Cetînd însă art. 1853 C. Civ., avem o nedumerire semnalată de noi încă din 1905,³¹⁾ căci acest articol e redactat astfel: „... sau asupra unui lucru comun, în puterea destinațiunii legale a aceluia, nu constituie o posesiune sub nume de proprietar“.

Cuvintele în puterea destinațiunii legale a aceluia nu există în textul francez S'a inspirat oare legiuitorul român tot din Marcadé? Comentînd art. 2232 francez, corespunzător cu al nostru 1853, al. 2, Marcadé spune: „Se numește folosință de pură facultate aceea pe care o exercităm nu în virtutea unui drept al nostru propriu, ci în virtutea destinațiunii lucrului care aparține tuturor sau la mai mult.“³²⁾

Legiuitorul român a suprimat din art. 2232 cuvintele „Les actes de pure faculté“, iar art. nostru 1853 înglobează și art. 2232 francez din care s'au exclus actele de pură facultate, adăogînd însă cuvintele „sau asupra unui lucru comun în puterea destinațiunii legale a aceluia“.

Care este sensul acestor cuvinte? Noi am susținut că acești termeni se referă la actele de posesiune ce le exercităm, de ex. asupra unui zid sau șanț comun (Art. 590, 602 C. Civ.), căci ce destinațiune legală poate fi în privința unei succesiuni, unei case ale cărei caturi aparțin la diferiți proprietari, a unui imobil stăpînit în indiviziune?³³⁾

Nu cumva în art. nostru 1853 cuvintele *les actes de pure faculté* din art. 2232 francez au fost înlocuite tocmai cu terminii în puterea destinațiunii legale a aceluia?

27) Alexandresco, XI, 126. Hamangiu-Bălănescu-Băicoianu susțin că art. 1853 C. civ. prevede printre precariști și pe comuniști, pe coproprietarii unui lucru indiviz relativ la totalitatea lucrului, căci toți aceștia posedă pentru altul: coproprietarul, relativ la ceea-ce nu este partea sa indiviză, pentru ceilalți coproprietari (I, p. 954). Acești eminenti autori susțin că la noi echivocul nu e un viciu special (I, § 1745).

28) Alexandresco, XI, 112.

29) Cas. I, 17 Martie 1890, citată de M. A. Dumitrescu, III, 293. Cas. J, 26 Ian. 1911, citată de Hamangiu - Bălănescu - Băicoianu, I, 1744, 1745.

30) Aurelian Ionașcu, ibidem.

31) Curierul Judiciar 3/905.

32) Citat din Alexandresco, XI, 124.

33) Curierul Judiciar 3/905.

Asupra acestei chestiuni, M. A. Dumitrescu susține că art. 1853 e străin de controversă și se unește cu părerea noastră³⁴⁾.

În fața textului art. 1853 nu putem susține că comunistul e asimilat cu precaristul, căci numai posesiunea ce o exercităm asupra unui lucru comun, în puterea destinațiunii legale a aceluia nu constituie o posesiune sub nume de proprietar și din care cauză, în acest caz, conform art. 1858, avem nevoie de interversiunea posesiunii.

Sintetizînd cele expuse, vedem că ne aflăm în fața a trei păreri: 1) Comuniștii fiind asimilați cu precariștii, pentru a-și interverti posesiunea, au nevoie să recurgă la mijloacele indicate de art. 1858; 2) Comuniștii, nefiînd precariști, au nevoie de o intervertire de fapt ca și în dreptul francez și nu sînt siliți să recurgă la căile indicate de art. 1858; 3) Numai acei care posedază lucrul în puterea destinațiunii legale a aceluia au nevoie să recurgă la interversiunea cîrmuită de art. 1858.

Cu această ocaziune, fiindcă în studiul amintit d. Ionașcu arată că primul și cel mai important efect al coposesiunii sub nume de coproprietar este dobîndirea coproprietății prin prescripțiune, citez următoarea decizie a Supremei Curți: „Că o asemenea posesiune exercitată în comun de mai multe persoane, în cazul cînd celelalte condițiuni legale sînt îndeplinite, duce la prescripțiunea unei proprietăți comune, adică a unei coproprietăți“³⁵⁾.

De asemenea, M. A. Dumitrescu admite că art. 1847 C. Civ. prevede și dobîndirea coproprietății colective prin prescripție, ca rezultat al unei posesiuni care, de astădată, în mod fatal, trebuie să fie o coposesiune sub nume de coproprietar, din care cauză el admite că coposesiunea e garantată de acțiunile posesorii³⁶⁾.

ȘTEFAN SCRIBAN
Avocat, Dorohoi

ADMINISTRAREA PADURILOR COMPOSESORATELOR DIN ARDEAL

Administrarea pădurilor Composesoratelor din Ardeal lasă mult de dorit și acest fapt îl probează cu suficientă diferitele reportagii pe cari le citim zilnic în presa atît românească cît și minoritară din Transilvania și din cari aflăm, că se comit mari abuzuri și sustracțiuni în sume mari de bani dela aceste composesorate.

Mai recent citesc în ziarul „Hargita“ (Odorhei) No. 46 din 17 Noembrie 1932, că la composesoratele din județul Odorhei se plătesc mari sume pentru diferite scopuri. Astfel la composesoratul din comuna Zetea (Zetelaka), în anul -929-1931 s'a realizat un venit de 4,390.170 lei, totuși au administrat astfel, că impozitul cuvenit Statului în sumă de 110.000 lei nu l'au putut plăti. Venitul de mai sus l'au epuizat plătiînd diferite sume, cam aproape 1.000.000 lei pentru măsurarea parcelelor, s'au ridicat diurne și cheltueli personale în sume enorme, unui avocat i s'a plătit cu 3 chitanțe 595.800 lei, inginerului de cadastru 211.725 lei, inginerului silvic pentru planul de amenajament

34) III, p. 287, 288.

35) Cas. I, 621/920 Jurisp. Rom. 5/921. 56.

36) III, p. 289.

175.000 lei, iar unui avocat din București 72.650 lei pentru dferite intervenții.

Și de ce se poate administra cu atâta ușurință averea coproprietarilor, pentru că lipsește dela administrarea averilor atât controlul particular al coproprietarilor cât și controlul de ordine publică al Statului.

Se impune deci unificarea legislației noastre în această privință.

Și această convingere a noastră este confirmată prin expunerea de motive la legea administrării pădurilor din 1930, când se spune (2), că politica forestieră a Țării Românești a urmărit două scopuri:

a) una de ordin economic general, care reclamă controlul Statului la apicarea dispozițiilor codului silvic la toate pădurile țării, și

b) alta de ordin financiar, care tinde să întroneze în pădurile Statului și cele administrate de Stat, o gospodărie cât mai întinsă.

Și în realizarea acestor scopuri expunerea de motive continuă, susținând, că după aproape 20 ani de experiență se constată, că complexul legislației forestiere din 1910 nu și-a ajuns scopul, că se impune examinarea rezultatelor și revizuirea legislației.

II

Cum au fost organizate și administrate posesoratele în trecut ?

Composesoratele din Ardeal au fost organizate prin Legea XIX—1898, titlul II. Această lege a căutat să reglementeze în primul rând organizarea în formă legală a coproprietarilor, și cu privire la administrarea și folosirea averii comune să fie obligați la formarea statutelor,—de altă parte dreptul de control al autorităților asupra funcționării acestei instituții a coproprietarilor, să fie cât mai cu efect și asigurat în continuitate. Conform acestei legi, după Statutele cari au trebuit să fie făcute la fiecare posesorat, organele posesoratului au fost: adunarea generală a coproprietarilor, președintele și organele executive. În Statute a trebuit să fie cuprins:

a) Sediul, organizația și atribuția adunării coproprietarilor;

b) atribuția președintelui.

c) drepturile și obligațiile organelor executive pentru executarea hotărârilor coproprietarilor;

d) Modul și condițiile de a angaja personal, precum și regulamentul de serviciu al personalului.

e) acele norme cari trebuie aplicate pentru asigurarea bunului mers al administrării în contra persoanelor mai sus indicate la caz, că s'au făcut inovații, de o misiune de îndatoriri sau procedere ilegală;

f) normele valorizării produselor silvice precum și a altor drepturi;

g) modul de a stabili și încasa cheltuielile comune;

h) normele administrării de bani și de material precum și

i) normele exercitării în natură a drepturilor silvice precum și împărțirea venitului realizat din încasări în bani numerar.

Atribuția adunării generale a fost să conducă afacerile economice ale pădurilor proprietatea coproprietarilor. Sub afacerile economice s'au înțeles dispozițiile economice luate cu privire la administrarea și folosirea pădurilor comune, și la caz, că aceste păduri au fost puse sub administrația Statului cu concursul inginerului silvic al ocolului.

Adunarea generală a fost în drept, ca o parte din atribuția ei prin statute să o transmită președintelui

și organelor executive. O importantă dispozițiune a fost în art. 30 al acestei legi, potrivit căreia, adunarea generală a coproprietarilor n'a fost în drept să decidă asupra înstrăinării teritoriului de pădure în coproprietate și nici să-l dividă între coproprietari sau să o greveze. După cum vedem, adunarea generală a coproprietarilor a condus afacerile și președintele și organele executive au executat numai ce s'a hotărât în adunarea generală. Astfel, prin adunarea generală, toți membrii coproprietari prezenți au contribuit și conlucrat la administrarea averilor.

De altă parte, toți membrii coproprietari au putut să aflu și să controleze averile lor, cum sunt administrate, averile lor deși în legea din 1898 s'a prevăzut, care este atribuția adunării generale și care trebuia specificată și stabilită în Statute pentru a veni în ajutorul coproprietarilor. Ministerul de Interne ungar cu ordonanța circulară 69610 din 1911 a atras atențiunea autorităților administrative, ca să dea tot concursul membrilor coproprietarilor dela composorate pentru ca aceștia să-și exercite cât mai mult drepturile lor, atât la competența cât și la administrarea bunurilor. Ordonanța circulară îndrumă organele de sub-ordine, ca să dea instrucții membrilor la punctele cele mai esențiale ale administrării bunurilor, astfel s'a pus în vedere membrilor, că, ca să poată supraveghea mersul adunării și debaterii, să controleze dacă e executată Statutul pentru ca la caz contrar, să poată face plângere la Comisiunea administrativă (jude).

S'a atras atențiunea coproprietarilor, că în contra hotărârii adunării generale în termen de 15 zile, socotite dela pronunțarea aceleia, pot face plângere, dacă găsesc că hotărârea este contrară legii, ordonanțelor și Statutului și că în caz bine motivat se poate cere dela Comisiunea administrativă suspendarea în prealabil a executării hotărârilor atacate.

Formalitățile legale, fără de a căror cunoștință și executare nu pot să exercite un control eficace și să conlucreze cu rezultat în conducerea afacerilor și în apărarea intereselor lor, au fost:

1) Ziua fiecărei adunări împreună cu indicarea cauzelor, cari se desbat se vor aduce la cunoștință prin publicațiune, înainte cu cel puțin 15 zile.

2) Conform regulamentului, membrii posesoratului sunt îndreptățiți a se reprezenta singuri, a-și exercita drepturile la adunare personal sau prin împuterniciții lor, persoanele morale prin reprezentanții legali, cei puși sub tutelă și curatelă prin tutorii și curatorii lor.

3) Indreptățiții trebuie să știe, că atribuția adunării nu se extinde la înstrăinarea, divizarea per persoană sau grevarea substanței mobilului comun. (Art. 30 din legea XIX din 1898).

4) Indreptățiții pot pretinde și convocarea adunării extraordinare, însă președintele numai în acel caz este obligat să execute cererea privitor la aceasta, dacă petițiunea este înaintată în scris, indicându-se și cauza și semnată de către 1/10 parte dintre cei îndreptățiți, socotiți după cap. (Art. 27 din Legea XIX-1898).

5) Composesorii îndreptățiți și ei sunt în drept ca să ceară ca vreo cauză să fie luată la ordinea de zi a adunării, dar președintele numai în acel caz este obligat a lua în considerare această cerere, dacă posesorul o va înainta în scris înainte de publicațiunea ordinei de zi cu voturile cari reprezintă numărul de votare și indicat în Statut.

6) Președintele posesoratului în cursul adună-

rii, atunci este obligat să ordone votarea simplă și votarea nominală, dacă atât propunerea pentru votarea simplă sau votarea nominală este înaintată în scris și susținută de către mai puțin attea voturi a celor îndreptățiți și indicat privitor la aceasta în statut.

7) În cazuri mai importante 1/4 parte socotit după cap a composesorilor prezenți la adunare, poate cere suspendarea aducerii hotărârii și esmiterea excepțională a unui trimis din partea autorităților administrative pentru conducerea adunării. (Art. 28 din lege).

8) Întrucât Statutul prevede la proprietățile de păduri cu întindere mai mare, pregătirea tarifului privitor la produsele silvice, acest tarif se va stabili din an în an.

9) La caz, că cei îndreptățiți ar dori ca condițiile de licitație și de contract precum și modul de publicare al acestora privitor la vânzarea de lemne să fie stabilit în prezența delegatului esmis, această cerere trebuie să fie înaintată de către 1/4 parte socotit după cap a acelor tuturor îndreptățiți. (Art. 37 din lege). Ziua și condițiile licitației se aduc la cunoștință cel puțin înainte cu 15 zile.

10) Organele executive trebuiesc alese din 3 în 3 ani. Plângerile îndreptate în contra Președintelui și a celorlalte organe executive ale composesoratului, de regulă trebuiesc înaintate la Președintele composesoratului, aceste plângeri însă se pot înainta și la ocolul silvic sau comisiunea administrativă.

În linii generale, am arătat deci drepturile coproprietarilor stabilite în lege și apoi în Statut pentru a-și exercita dreptul de supraveghere la conducerea bunurilor lor, astfel s'au asigurat de o parte drepturile lor, iar prin consfințirea cât mai largă a acestor drepturi ale lor, s'au luat măsuri preventive ca la aceste composesorate să nu se comită fraude și abuzuri în interesul coproprietarilor și în interesul Statului de ordine publică, ca aceste păduri, cari formează proprietatea particulară a lor, dar formând averea națională, să nu fie prădată.

III

Administrarea composesoratelor sub regimul Codului Silvic Român

Legea de mai sus, în anul 1922 a fost abrogată prin legea pentru extinderea aplicației dispozițiilor codului silvic din 1910 în tot cuprinsul României, publicată în Mon. Of. No. 59 și 17 Iunie 1923.

Astfel, privitor la administrarea composesoratelor s'a estins codul silvic român. Deși aceasta s'a făcut cu o lege în anul 1923, aci în Ardeal la mai multe judecătoria nu s'a aplicat și a continuat amestecul de control asupra composesoratelor și pe mai departe a autorităților administrative. Dar dacă unele judecătoria au executat această lege, din cauză, că codul silvic nu conține dispozițiuni în amănunte privitor la administrarea pădurilor și în deosebi stabilirea drepturilor de control și supraveghere a coproprietarilor, numai organele silvice și-au îndeplinit îndatoririle lor profesionale și tehnice, privitor la exploatarea pădurilor.

În codul silvic dispozițiunile cuprinse în art. 37—53 cuprind.

În Codul silvic român în dispozițiunile art. 29—36 sunt cuprinse normele pentru stabilirea dreptului de proprietate al moșnenilor sau răzesilor, cu privire la păduri, poieni, goluri de munte, etc.

În dispozițiunile cuprinse în art. 37—53 se află

norme privitoare la exploatarea pădurilor stăpânite de moșneni sau de răzesii în devălmășie. În aceste articole, numai în art. 40 găsim obiectele cu cari se pot ocupa devălmășii la întrunirile anuale. Dar nici decum nu sunt stabilite drepturile coproprietarilor de a conlucra la aducerea hotărârilor la adunarea generală și de altă parte de a avea drepturi să supravegheze cum se conduc lucrările.

O latură importantă deci din punctul de vedere al drepturilor coproprietarilor și că codul silvic român în câteva articole a reglementat numai chestiunea aceasta, a prevăzut-o legiuitorul în art. 54, unde se spune „un regulament special va desvolta toate dispozițiunile dela art. 37—53 precum și procedura de urmat în cazurile în cari ea nu e determinată în această lege.

Dar acest regulament special nu s'a făcut.

Dar necesitatea unei legi întregitoare sau a unui regulament a prevăzut-o legiuitorul și la aducerea legii din 17 Iunie 1923, când s'a extins codul silvic român din 1910 în tot cuprinsul României Mari, când a indicat în ultimul alineat din art. 1 „declarând” că un regulament de administrație publică decretat, va detalia dispozițiunile acestei legi”.

Nici acest regulament până în ziua de astăzi nu s'a adus.

Am arătat deci, că nu găsim dispozițiuni suficiente, cari ar asigura dreptul de a conlucra, de a supraveghea și a controla al coproprietarilor la administrarea bunurilor.

Din studierea dispozițiilor cuprinse în art. 29—53 ne-am format convingerea, că legiuitorul prin codul silvic român din 1910 în aceste articole a legiferat unele norme de început de organizare a așezămintelor de moșneni și răzesi. Și numai organizate aceste așezăminte după stabilirea drepturilor în competență, urma ca să se facă o lege mai specifică, care să cuprindă toate chestiunile indicate mai sus în amănuntele ei. Și că nu s'a făcut regulamentul prevăzut din legea din 1910, îl atribuim intervenției războiului mondial.

Să vedem acum cum este reglementat și stabilit dreptul de control pe care îl exercită Statul pentru a asigura interesele coproprietarilor, de altă parte exercitând controlul Statului de ordine publică.

Sub legea trecută am văzut, că controlul a fost dat autorităților administrative, adică comisiunii administrative de pe lângă județ. În codul silvic, în art. 43 se prevede că judele de ocol prezidează întrunirile iar în art. 46 se prevede că judele de ocol poate suspenda pe administrator, dacă s'ar constata că nu lucrează în bună credință, că compromite interesele obștești, că face acte ilegale sau dă probe de o vădită neglijență. Dar ori ce moșnean în afară de județe de ocol, poate cere ministerului de agricultură și Casei centrale a băncilor populare, îndepărtarea administratorilor. Tot așa și în art. 43 la întruniri anuale, poate asista un delegat al ministerului de domenii și al Casei centrale a băncilor populare.

Din aceste trei autorități, deci care are controlul asupra administrării averilor mai efectiv și mai îndreptățit? Această chestiune imperioasă tot așa văd, că nu este clarificată și că este așa, o dovedește împrejurarea, că desi legea e adusă în anul 1910 totuși până în ziua de astăzi n'a fost clarificată și această împrejurare a determinat pe d-l Ballan C. S. ca în *Curierul Judiciar* 374 din 1924 să ridice chestiunea „care institutie de Stat controlează actualmente administrarea obșteilor de moșneni”.

După părerea noastră, legiuitorul român, prin dispozițiunile cuprinse în art. 43 și 46 a dat dreptul de control judecătorului de ocol și în mod foarte just. Aci în Ardeal însă necunoscându-se așezămintele de moșteni și răzeși românești, dela 1923, începând a existat o completă lipsă de orientare, în ce privește atribuțiile judecătorului de ocol la Composesoratele de aci. La clarificarea acestei situații nesigure, a contribuit în mare măsură Ministerul de domenii cu ordonanța dată și Ministerul de justiție cu ordonanța dată, prin care a dispus judecătorii de ocol din Ardeal să procedeze la stabilirea drepturilor de competență ale coproprietarilor.

Din experiența constatată și câștigată de după război, convingerea noastră este, ca în legea unificatoare, care se va face, controlul la composesoratele de pădure de aci din Ardeal, să fie dat judecătorului de ocol respectiv. Și atribuția judecătorului de ocol să fie reglementată și stabilită în mod amănunțit. Controlul judecătorului de ocol trebuie să cuprindă două scopuri pe cari le urmărește: deoparte, să asigure prin intervenția sa în administrarea de ordin financiar și economic a pădurilor dela composesorate, — să asigure și să apere drepturile coproprietarilor, — iar al doilea scop, controlul Statului în reprezentarea acestuia din ordin public și bune moravuri.

Am arătat, că sub legiuirile trecute aci în Ardeal aceste composesorate au fost organizate, iar în 1931 ministerele de domenii și de justiție au dispus, stabilirea drepturilor în competență la aceste composesorate, conform codului silvic român. Această dispozițiune, după cum am arătat într'un articol al meu, a fost bine venită și a fost primită cu bucurie și mulțumire de către opinia publică românească din Ardeal. Pentru că dacă aceste composesorate au fost organizate deja și sub regimul trecut organizarea acestora definitivă dela legea apărută în anul 1898, a continuat până la izbucnirea războiului mondial în 1914. Dar dat fiind regimul străin sub care am trecut, în marea parte a composesoratelor aci în Ardeal și înainte de izbucnirea războiului a existat situația la cartea funduară din anii 1900.

Cu izbucnirea războiului tot așa ani de-a rândul drepturile coproprietarilor n'au fost introduse în cartea funduară. Pentru a pune capăt acestei stări nesigure și bine informat despre situația de aici, ministerul de domenii și justiție a dispus stabilirea drepturilor din nou. Având în vedere această chestiune importantă în ce privește interesele imobiliare ale românilor de aci din Ardeal, extinderea codului silvic român astfel ne-a dat o mare mână de ajutor pentru ca situația nesigură la drepturile în competență din composesorate să fie clarificată. De altă parte, procedura prevăzută în codul silvic român pentru stabilirea drepturilor în competență, este mult mai simplă și dă mari puteri judecătorului de ocol, ca în mod sumar și în mod rapid la fața locului să stabilească drepturile fiecăruia.

În prezent, după cum sunt informat, aceste lucrări de constatare la composesoratele din Ardeal continuă.

Ministerele de justiție și domenii, regimul silvic, trebuie să dea o importanță deosebit de mare acestor lucrări de stabilire și ar fi de dorit ca să cerceteze și să afle, în întreg Ardealul în ce stadiu se găsesc în prezent aceste lucrări. Pentru că numai după stabilirea drepturilor în competență, urmează să se dea o lege solidă și bună a acestor așezămintele. Este inutil din partea mea de a mai releva importanța acestei legi, care va satisface mai multe goluri.

Este știut, că regiunile Ardealului în cea mai mare parte, sunt muntoase și păduroase și pădurile acestea, deși constituie proprietate particulară, dar în schimb formează avuție națională și pentru a conserva interesul Statului și a apăra aceste bunuri, se impune legea indicată pentru ca prin asigurarea acestor două condiții vitale să se asigure consolidarea scumpei noastre țări spre mulțumirea și bucuria tuturor de o suflare românească.

IOSIP JIVAN
Judecător-șef, Gherla

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 18 Octombrie 1933

Prezidenția d-lui AL IUCA, președinte

Eforia Spitalelor civile cu Epitropia Bisericii Sf. Vineri și a.

Deciziunea No. 1292

Sucesiune. Testament. Legatar universal. Cerere de trimitere în posesiune. Contestație din partea unui terțiu pretins fiu legitim al testatorului și deci erede rezervatar. Stabilirea calității de copil legitim al acestuia. Convențiune încheiată pe cale amiabilă între eredele rezervatar și legatarul universal pentru împărțirea între ei în mod egal a averii succesoriale. Opozabilitatea acestei convențiuni legatarului particular. Art. 841, 848, 852, 889, 891 și 893 c. civ.

Odată ce inițiativa, tinzând la întregirea rezervei, va fi luată de erezii rezervatari printr'o manifestare oarecare de voință, reducțiunea liberalităților defunctului, în limitele cotității disponibile, urmând a se resfrânge, atât asupra legatelor universale, cât și asupra celor particulare, în aceeași proporție, legatarul universal ținut să plătească legatele particulare va putea, în urma reducerii legatului său universal, reduce consimțită chiar pe cale amiabilă, în vederea întregirii rezervei, să opună aceeași reducțiune proporțională legatarului particular, chiar dacă acesta nu participase la reducerea legatului universal, întrucât această reducțiune operând în virtutea legii îi poate fi opusă oridecâteori legatarul universal va dovedi reducțiunea suferită în vederea întregirii rezervei.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Eforia spitalelor civile în contra decisiunii no. 109 din 1932, a Curtei de apel București. Secția II-a, dată în proces cu Epitropia Bisericii Sft. Vineri și I. A. Rătescu.

Văzând motivul I de casare, în cuprinderea următoare:

Violarea și greșita interpretare a art. 848 și 852, cod. civ.

Am arătat înaintea instanței de fond că pe temeiul deciziei curței de apel Secția II-a No. 165/920, confirmată de Inalta Curte de Casație Secția I-a prin decizia No. 489/921, s'a recunoscut intimatului I. Rătescu, calitatea de copil legitim și deci de erede rezervatar al defunctului Achil Rătescu, care instituisse prin testamentul său autentic din 1915, Eforia spit. civile ca legatară universală asupra averii sale; în consecință eforia a fost nevoită pe temeiul deciziilor menționate să încheie la 15 Iunie 1925, o convențiune prin

care să consimtă la reducerea legatului său universal în limitele cotităței disponibile, recunoscând lui I. Rătescu, dreptul la jumătate din averea succesorală rămasă; în consecință Eforia în conformitate cu art. 852 cod. civ. prin acțiunea respinsă de instanța de fond, a cerut să se reducă în aceiași proporție și legatele particulare puse în sarcina Eforiei ca legatara cotităței disponibile.

Pentru a ajunge la respingerea acțiunii în reducere instanța de fond argumentează că legatarul universal nu se poate substitui în dreptul eredelui rezervatar sau al persoanelor limitativ arătate de art. 848 cod. civil pentru a cere reducerea legatelor particulare.

Or, argumentând astfel instanța de fond a interpretat greșit art. 848 căci singurul înțeles, firesc și logic care rezultă din acest text, este că legatarul universal nu poate să se substituie eredelui rezervatar care stă în inacțiune și să ia inițiativa unei cereri de reducere și că poate numai pe cale de consecință să ceară reducerea legatelor, după ce rezervatarul și-a valorificat dreptul său; or am arătat că în speță prin convenția încheiată cu Eforia, în urma deciziilor judecătorești definitive, cari i-au recunoscut calitatea de copil legitim și deci de erede rezervatar, intimatul I. Rătescu și-a valorificat dreptul la rezervă și a redus legatul universal pe jumătate, urmează deci pe cale de consecință că și legatarii particulari să suporte aceiași reducere. — Faptul relevat de Curte că Eforia n'a fost chemată în judecată de erede rezervatar prin vre-o acțiune în reducere și că reducția legatului s'a făcut prin convenția din 1923, n'are nici o importanță și nu poate înlătura aplicația principiilor relative la materie, căci pe de o parte convenția încheiată n'a fost decât o consecință logică și necesară a calității recunoscute judecătorește lui I. Rătescu, iar pe de altă nu există nici o dispoziție legală din care să rezulte că reducțiunea unui legat nu s'ar putea face decât pe cale judiciară.

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care rezultă că recurenta Eforia spitalelor civile a chemat în judecată înaintea tribunalului Ilfov, secția II-a C. C., pe intimații Epitropia Bisericii Sft. Vineri din Ploești și I. A. Rătescu, pentru a se reduce la jumătate legatul particular lăsat de defunctul Achil Rătescu, bisericii Sft. Vineri, constând dintr'un imobil situat în Ploești;

Ambele instanțe de fond au respins acțiunea.

Pentru a ajunge la această soluțiune Curtea de apel din București, secția II-a constată în fapt că recurenta fiind instituită prin testament autentic legatară universală a def. Achil Rătescu, în lipsă de erezi rezervatari din partea testatorului, a cerut justiției trimiterea sa în posesiunea întregii averi succesoriale; că la această cerere intervenind intimatul I. Rătescu, și pretinzând că este fiul legitim și deci erede rezervatar al defunctului testator, recurenta în urma recunoașterii judecătorește definitiv a calității de erede rezervatar a intimatului I. Rătescu, și a respingerei ca rău adresată a cererii sale de trimitere în posesiune, prin convenția încheiată la 18 Iunie 1923, cu erede rezervatar I. Rătescu, a consimțit la reducerea legatului său universal în vederea întregirii rezervei legale; că examinând apoi acțiunea recurentei, prin care a cerut ca în conformitate cu art. 852 cod. civ. să se reducă la jumătate legatul particular lăsat intimatei Biserica Sft. Vineri din Ploești, argumentează că potrivit art. 848 și 852 cod.

civ. legatarul universal nu se poate substitui în drepturile eredelui rezervatar sau ale persoanelor arătate limitativ de art. 848 cod. civ. pentru a cere reducerea legatelor particulare, iar în speță legatarul universal nefiind chemat în judecată de erede rezervatar prin vre-o acțiune în reducerea legatului său universal, ci reducerea legatului universal, făcându-se între Eforie și rezervatar pe cale amiabilă, prin convenția din 10 Iulie 1923, fără participarea legatarului particular, în asemenea condițiuni, convențiunea nefiind opozabilă legatarului particular, el nu poate fi obligat în lipsa unei acțiuni intentate de erede rezervatar să suporte reducțiunea legatului său.

Având în vedere că prin motivul I de casare recurenta pretinde că Curtea de apel ar fi violat și interpretat greșit art. 848 și 852 cod. civ. când a hotărât că în lipsa unei acțiuni intentate de erede rezervatar, legatarul universal, neputându-se substitui în drepturile eredelui rezervatar, nu are acțiune în contra legatarului particular pentru a-l obliga să suporte aceiași reducere proporțională la care consimțise printr'o convențiune amiabilă încheiată cu erede rezervatar și care nu poate fi opusă legatarului particular întrucât nu participase la ea.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 848 combinat cu art. 852 cod. civ. reducțiunea liberalităților nu va putea fi cerută decât numai de erezii rezervatari, de erezii acestora, sau de persoanele cari înfățișează drepturile lor, urmând în acest caz, să se reducă cu analogie atât legatele universale cât și cele particulare fără distincțiune.

Că, din aceste dispozițiuni rezultă că reducerea liberalităților defunctului având de scop întregirea rezervei micșorate sub cota ei legală, inițiativa acestei reducțiuni neprofitând decât erzielor rezervatari nu poate fi luată decât de aceștia.

Că, însă, odată ce această inițiativă tinzând la întregirea rezervei va fi luată de erezii rezervatari printr'o manifestare oarecare de voință, reducțiunea liberalităților defunctului în limitele cotităței disponibile, urmând a se refrânge atât asupra legatelor universale cât și asupra celor particulare, în aceiași proporție, legatarul universal, ținut să plătească legatele particulare, va putea, în urma reducerii legatului său universal, consimți chiar pe cale amiabilă în vederea întregirii rezervei, să onună aceiași reducțiune proporțională legatarului particular, chiar dacă nu participase la reducerea legatului universal, întrucât această reducțiune operând în virtutea legii îi poate fi opusă ori de câte ori legatarul universal va dovedi reducțiunea suferită în vederea întregirii rezervei.

Că, în speță, prin convenția din 10 Iunie 1923, erede rezervatar I. Rătescu și legatara universală Eforia spitalelor civile, declarând că-si recunosc în plină proprietate drepturi egale, la câte o doime pentru fiecare asupra averii rămase dela defunctul A. Rătescu, prin aceasta erede rezervatar și-a exercitat drepturile ce-i conferă legea în scopul valorificării rezervei sale, reducând la jumătate drepturile legatarului rezervatar și care convențiune, făcând deplina dovadă despre aceste fapte și față de legatara particulară Epitropia Bis. Sft. Vineri urmează potrivit art. 852 cod. civ., ca numita legatară particulară

să suporte la rândul ei aceiaș reducțiune în ce privește legatul său.

Că dar Curtea de apel, hotărînd că legatarul universal fără a fi chemat în judecată de eredele rezervatar pentru reducerea legatului său, nu are acțiune în contra legatarului particular pentru a-l obliga să suporte o reducțiune proporțională la care consimțise printr'o convențiune încheiată cu eredele rezervatar, a cărui calitate nu se contestă, a aplicat greșit dispozițiunile art. 848 și 852 cod. civ. și a dat o hotărîre casabilă.

Că, astfel fiind, motivul I de casare fiind întemeiat recursul urmează a fi admis fără a se mai examina celelalte motive de casare cari devin inutile.

Văzînd cererea recurentei de a i se acorda cheltuieli de judecată și apreciînd...

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii, admite recursul, casează deciziunea no. 109 din 1932, etc.

NOTĂ. — Un legatar universal cerînd dela justiție, în conformitate cu art. 891 cod. civ., trimiterea sa în posesiunea averii testate, este împedecat în realizarea cererii sale de către un tertiu, care pretinzîndu-se fiu legitim al testatorului și deci eredele rezervatar al acestuia, face contestație la cererea de trimitere în posesie ca fiind neregulată și rău îndreptată pe temeiul art. 889 cod. civ.

Calitatea de copil legitim a contestatorului fiind definitiv stabilită de instanțele judecătorești, intervine o convențiune între eredele rezervatar și legatarul universal prin care acesta consimte să împartă averea succesorală în mod egal cu contestatorul, reducîndu-se astfel legatul universal în limitele cotității disponibile, conform aliniatului întâiu din art. 841 cod. civ.

Legatarul universal fiind însărcinat de către testator cu îndeplinirea unui legat particular și întrucît vocațiunea sa, așa cum fusese stabilită prin testament, la întreaga avere, a fost redusă la jumătate din cauza prezenței eredelui rezervatar, s'a intentat de către legatarul universal contra legatarului particular, o acțiune tinzînd la reducerea în aceeași proporție a legatului lăsat acestuia, în conformitate cu art. 852 cod. civ.

Două chestiuni au fost aduse în discuțiunea Inaltei Curți prin recursul făcut de legatarul universal și anume: a) dacă legatarul universal are calitatea să ceară reducerea legatelor particulare puse în sarcina sa, față de dispoziția art. 848 care enumără în mod limitativ persoanele în drept să intenteze o asemenea acțiune și b) dacă reducerea legatului făcută pe cale amiabilă prin o convențiune intervenită între legatarul universal și eredele rezervatar, fără participarea legatarului particular, poate fi opozabilă acestuia din urmă.

Cu drept cuvînt Inalta Curte admite soluțiunea afirmativă din ambele puncte de vedere și în consecință casează decizia instanței de fond care se pronunțase în sens contrar.

În adevăr, înțelesul art. 848 cod. civ., care exclude în mod implicit, spre deosebire de textul corespunzător francez, care se exprimă în mod categoric în această privință, pe legatari, din cercul persoanelor în drept a intenta acțiunea în reducțiune și a

profita de dînsa, nu poate fi altul decît acela că legatarul nu se poate substitui în locul eredelui rezervatar, și să ceară reducerea liberalităților făcute de defunct, pe cînd eredele rezervatar stă în inacțiune și nu-și valorifică drepturile sale legale asupra rezervei instituite în interesul său exclusiv. Cu alte cuvinte, legatarul universal nu poate să ia inițiativa unei cereri de reducțiune; dar de aceea nu urmează că el n'ar putea, nici pe cale de consecință să ceară reducerea legatelor puse în sarcina sa, după ce rezervatarul și-a valorificat dreptul său și a redus legatul universal în limitele cotității disponibile. Interpretarea contrarie ar duce la suprimarea pură și simplă a dispozițiunii cuprinse în art. 852 care prevede reducerea proporțională a tuturor legatelor, fie universale, fie particulare; or acest text constituie o inovațiune față de vechiul drept, după care reducerea se făcea în primul loc asupra legatelor universale și numai în cas de insuficiență a acestor legate pentru întregirea rezervei, reducțiunea se putea întinde și asupra legatelor particulare.

Rezultă prin urmare din combinațiunea art. 848, 852 și 893 cod. civ., că dacă legatarul universal care vine la moștenire în concurs cu un erede rezervatar, este obligat să plătească toate legatele, întrucît ele sunt o sarcină a cotității disponibile, nu-i mai puțin adevărat că el nu este ținut să le achite în mod integral atunci cînd a fost nevoit să sufere o reducțiune a legatului său, din cauza prezenței eredelui rezervatar. Această reducțiune trebuind să fie suportată de toți legatarii fără deosebire, urmează că legatarul universal va fi în drept să impue celorlalți legatari, pe care urmează să-i plătească, aceeași reducțiune pe care o suportă el însuși.

Nu importă dacă reducțiunea are loc pe temeiul unei hotărîri judiciare, pronunțată în urma acțiunii intentate de eredele rezervatar sau dacă ea s'a făcut în executarea unei convențiuni încheiate între rezervatar și legatarul universal, dacă în acest din urmă caz, calitatea moștenitorului a fost definitiv stabilită și convențiunea n'a făcut decît să consfințească un drept legal preexistent.

În adevăr, nu există nici o dispozițiune legală din care să rezulte că reducțiunea nu s'ar putea face de cît pe cale judiciară, după cum în mod eronat afirmase instanța de fond.

Fiind dat principiul modern al autonomiei voinței și al libertății ei de manifestățiune din punctul de vedere al formei, sub rezerva excepțiilor anume prevăzute de lege și întrucît o asemenea excepțiune nu există în cazul de față, urmează că reducerea se poate face, fie pe cale judiciară, fie pe cale extrajudiciară prin înțelegerea părților interesate.

În speță reducerea legatului făcîndu-se pe cale amiabilă, instanța de fond a pretins că convențiunea încheiată nu poate fi opozabilă legatarului particular întru cît acesta nu luase parte la încheierea acestei convențiuni. Modul de a vedea al instanței de fond era neîntemeiat față de principiul general care domină în dreptul nostru, după care actele făcute de debitor sau hotărîrile date față de dînsul, sunt opozabile creditorilor săi, atîta timp cît creditorul nu este în măsură să anuleze pe calea acțiunii pauliane actul făcut de debitor în fraudă și prejudiciul

său, sau să stabilească caracterul simulat al actului încheiat.

Legatarul universal, acceptând legatul ce i s'a lăsat, devine debitorul legatelor particulare puse în sarcina sa, și este obligat să facă predarea lor: așa fiind pe de o parte dacă se naște un litigiu în care este pusă în discuțiune întinderea dreptului legatarului universal, acesta este singurul în drept să figureze în proces și hotărîrea dată este opozabilă legatarilor particulari, iar pe de altă parte convențiunea intervenită între eredele rezervatar și legatarul universal este opozabilă legatarilor particulari. Rezultă în mod evident din art. 902 cod. civ. că legatarii sunt creditori și au în această calitate o acțiune personală contra debitorului lor care este legatarul universal.

Nu se poate susține în mod temeinic că situațiunea legatarului particular față de legatarul universal s'ar diferenția de situațiunea creditorului față de debitor, astfel încât legatarul universal n'ar reprezenta pe legatarii particulari după cum debitorul reprezintă pe creditorii. În adevăr, împrejurarea că dreptul debitorului derivă dintr'un act al creditorului pe când dreptul legatarului particular rezultă dintr'un act al defunctului, iar nu al legatarului universal n'are nici o importanță în ce privește rezolvarea chestiunii care ne preocupă, întrucât legatarul universal ca și moștenitorul ab intestat continuă personalitatea juridică a defunctului și prin urmare situațiunea juridică fiind identică, același drept de reprezentare a creditorilor pe care-l avea defunctul, trebuie recunoscut și moștenitorului ab intestat sau testamentar.

Din considerațiunile expuse, rezultă că decizia casată este conformă principiilor de drept din ambele puncte de vedere pe care le-am examinat și motivațiunea ei nu lasă nimic de dorit.

ALEXANDRU CERBAN
Profesor la Facultatea de Drept
din București

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dela 7 Noembrie 1933

Președenția d-lui D. VOLANSCHI, Prim Președinte

G. Mărăcineanu cu Regia Autonomă C. F. R.

Deciziunea No. 2549

Recurs contra deciziei date de Camera de acuzare în materie corecțională în urma opoziției părții civile sau procurorului. Termen. De când curge? Art. 396 pr. pen.

Termenul de recurs pentru prevenit contra deciziei date de Camera de punere sub acuzare în urma opoziției făcute de procurorul tribunalului sau de partea civilă, în materie corecțională, este de 3 zile și curge dela comunicare.

Curtea,

În complectul de divergență, prevăzut de art. 15 din legea sa organică, a luat în cercetare incidentul ridicat de d. procuror, în ședința dela 19 Septembrie 1933, în recursul făcut de G. Mărăcineanu contra deciziunii cu no. 241 din 1932 a Camerii de punere sub acuzare a Curții de apel București, și anume chestiunea de a ști dacă în contra unei deciziuni de trimi-

tere, dată de Camera de punere sub acuzare în urma opoziției părții civile, termenul de recurs curge tot dela pronunțare sau dela comunicarea deciziunii.

S'a ascultat recurentul prin d. avocat Economu, precum și Regia Autonomă C. F. R. parte civilă și responsabilă civilmente, prin d. avocat D. Angelescu.

D. procuror A. Căpățână a pus concluziuni în sensul de a se considera recursul ca făcut în termen.

Deliberând,

Având în vedere că din lucrările din dosar rezultă că prin ordonanța definitivă cu no. 106 din 30 Iunie 1931, judecătorul de instrucție al Cabinetului III de pe lângă tribunalul Prahova a declarat că există caz de urmărire contra prevenitului Florea Stelian pentru delictul prevăzut de art. 248 și 249 cod penal, și că nu există caz de urmărire contra lui G. Mărăcineanu pentru același fapt;

Că, în contra acestei ordonante Regia Autonomă a Căilor Ferate, în calitate de parte civilă și răspunzătoare civilmente, făcând opoziție la 12 Martie 1932, Camera de punere sub acuzare a Curții de apel din București a admis în parte opoziția, prin deciziunea cu no. 241 din 29 Martie 1932, declarând că este loc a fi pus sub urmărire și G. Mărăcineanu pentru delictul prevăzut de art. 248 cod. penal;

Că, în contra acestei deciziuni G. Mărăcineanu a făcut recurs la 16 Iunie 1933;

Având în vedere că la termenul de 26 Septembrie 1933, fixat pentru judecarea recursului, d. procuror general ridicând incidentul de tardivitate a recursului, această secțiune a constatat că s'a ivit divergență asupra chestiunii de a se ști dacă în contra unei deciziuni de trimitere, dată de Camera de punere sub acuzare în urma opoziției părții civile, termenul de recurs curge tot dela pronunțare sau dela comunicarea deciziunii;

Având în vedere că art. 396 proc. penală prevede în alin. I, că, termenul de recurs în Casație este de 3 zile libere dela pronunțarea hotărîrii ce se atacă pe această cale;

Considerând, însă, că din locul în care este asezat acest text și din însăși rațiunea cuprinsă într'însu, rezultă că dispozițiunea ca termenul de recurs să curgă dela pronunțare, nu poate fi aplicabilă decât în ce privește recursul contra hotărîrilor date de instanțele de judecată;

Că, în adevăr, este de principiu că termenul legal al unei căi de atac nu poate curge decât în cazul când partea a avut posibilitatea să știe că o hotărîre se poate da în contra sa, când a fost citată sau a avut cunoștință de termenul fixat pentru judecarea, și după procedura penală citarea nu este impusă de lege decât instanțelor de judecată propriu zise, iar nu și Camerii de punere sub acuzare, care, conform art. 218 urm. d. n. trebuie să judece fără citarea sau prezența părților;

Că, mai mult, legea nu prevede nici obligațiunea ca opozițiile făcute la Camera de punere sub acuzare de ministrul public de pe lângă tribunal sau de partea civilă, să fie comunicate prevenitului;

Că, a admite că și în acest din urmă caz termenul de recurs curge tot dela pronunțare, ar însemna însăși suprimarea dreptului de recurs;

Considerând, prin urmare, că dispozițiunea din art. 396 cu privire la socotirea termenului de recurs dela pronunțare nu poate fi aplicabilă recursului făcut contra deciziunilor de trimitere date de Camera de punere sub acuzare în materie corecțională în urma opoziției făcute de procurorul tribunalului sau de partea civilă, ca în speță, deoarece, după cum s'a arătat, recurentul nu a fost pus în măsură să cunoască introducerea vreunei opoziții și pronunțarea unei decizii în contra sa;

Că, așa fiind și întrucât în speță se constată că prevenitul G. Mărăcineanu nu i-a fost comunicată deciziunea prin care Camera de punere sub acuzare, prin admiterea opoziției făcute de partea civilă, a dispus trimiterea lui în judecată pentru delictul arătat, recursul de față urmează a fi socotit introdus în termen.

Pentru aceste motive, Curtea, constată că recursul făcut de G. Mărăcineanu contra deciziei cu no. 241 din 1932 a Camerei de punere sub acuzare a Curții de apel București a fost introdus în termen.

NOTA. — A se vedea interesanta notă a d-lui *Vintilă Dongoroz*, la rezumatul acestei decizii, publicat sub no. 28 în *Jurisprudența Generală* no. 1 din 4 Ianuarie a. c., pag. 25. N. R.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 18 Martie 1933

Președenția D-lui D. G. LUPU, Președinte

Andrei Cioboată cu Soc. An. „Cocos” pentru fabricarea Oșetului
Decizia No. 375

Contract de muncă. Funcționar cu contract cu dată fixă. Dacă i se aplică disp. art. 76. Ce se înțelege prin încetarea întreprinderii patronului? Art. 76, 78, 85 și 96 legea contractelor de muncă.

1) *Art. 76 din legea contractelor de muncă se aplică nu numai la muncitori, ci și funcționarilor comerciali, chiar dacă au contract cu durată determinată.*

2) *Prin încetarea întreprinderii nu se înțelege, încetarea sau desființarea întregii întreprinderi, ci și a unui stabiliment sau magazin, care făcea obiectul exploatării întreprinderii.*

Curtea,

Asupra recursului făcut de Andrei Cioboată, contra sentinței Tribunalului Ilfov, Secția II-a com. No. 3635 din 12 August 1931, în proces cu societatea „Exploatarea fabricilor Unite „Vultur” și „Cocos” Dr. A. Urbeanu, Leon Weissenbluth și Victor Minculescu;

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs rezultă, că recurentul a chemat în judecată pe intimata societate pentru plata sumei de 130.000 ce reprezintă salariul convenit pe intervalul dela 1 Iunie 1930, până la 1 Octombrie 1931, și judecătoria III urbană București, prin cartea de judecată No. 1614 din 7 Aprilie 1931, a admis acțiunea pentru suma de 88.000 lei;

Că, în urma apelului făcut de Societate, tribunalul Ilfov prin sentința supusă recursului a admis în parte apelul și prin consecință admite acțiunea numai pentru 8000 lei;

Având în vedere că tribunalul interpretând dispozițiile art. 76 din legea contractelor de muncă argumentează, că acest text se aplică atât muncitorilor manuali cât și la celelalte categorii de salariați și pe considerațiunea, că magazinul intimatei unde recurentul funcționa ca conducător, a încetat a funcționa la 30 Mai 1930, ajunge la concluzia, că recurentul are dreptul numai la salariul convenit, între părți îl fixează la suma de 8000 lei;

Având în vedere motivul I de casare astfel formulat:

Violarea art. 76, 84 și 96 din legea contractelor de muncă din 5 Aprilie 1929;

Am avut onoarea a arăta înaintea instanței de apel că art. 76 din legea contractelor de muncă nu se aplică nici contractelor de muncă pe durată determinată, pe de altă parte art. 76 din legea contractelor de muncă nu se aplică nici funcționarilor din comerț, ci muncitorilor manuali.

Onoratul Tribunal ca instanță de apel a trecut peste considerațiunile arătate de mine statuând că art. 76 se aplică chiar în contractele cu termen fix și chiar funcționarilor comerciali. Credem că rău a admis tribunalul apelul părții adverse deoarece: înainte de legea conflictelor de muncă, contractele pe durată determinată nu se desființau decât sau din nerespectarea obligațiilor contractuale, sau prin expirarea termenului convenit. Și este indiscutabil că înainte de punerea în aplicare a legii contractelor de muncă aceste contracte nu se reziliau decât prin voința unilaterală a patronului ca de exemplu prin închiderea magazinului, ca în orice contract, părțile erau obligate toată durata lui dacă era pe termen fix, ca în speță, și patronul rămânea obligat la desdăunări legale și echitabile dacă ar fi rupt contractul înainte de termen, fie chiar prin închiderea magazinului sau alt mod prin care s'au putut lipsi de funcționari. Nu suferă discuție că legea contractelor de muncă este o lege de favoare a salariaților, lege care dintr'un înalt spirit democratic le pune pe picior de egalitate pe acești contractanți patroni și salariați. Acest lucru rezultă din expunerea de motive făcută la Cameră și Senat cu ocazia votării legii.

Ori o astfel de lege de favoare e indiscutabil că n'a modificat în rău soarta funcționarilor și mieci un moment nu s'a gândit legiuitorul să răpească din drepturile ce le aveau salariații, sub regimul codului civil. Ca atare art. 76 din legea contractelor de muncă nu se poate interpreta decât ca o dispozițiune de favoare pentru salariați și nu ca una de o profesiune. Ca atare: art. 76 nu se poate interpreta decât ca un drept pe care îl acordă legiuitorul inovator salariaților, cu contracte de muncă verbale pe durată nedeterminată de a primi salariul pe luna în curs și luna următoare în cazul în care contractul de muncă pe durată nedeterminată se reziliază de drept din cauza falimentului sau încetării întreprinderii; acest articol nu se poate interpreta nici un moment ca aplicându-se contractelor pe durată determinată, ca în speță, deoarece legiuitorul nu s'ar fi putut gândi nici un moment să răpească drepturile câștigate ale muncitorilor. Dacă am trece însă peste intenția legiuitorului și ne-am opri la terminologia întrebuintată de acesta, am observa că în art. 74 din legea contractelor de muncă care arată în linii generale aplicabile oricărui soi de contract de muncă când se sting aceste convențiuni, nu enumără cazurile de desființare a contractelor de muncă încetarea întreprinderii, ci numai mai târziu când începe să studieze diverse cazuri speciale, se oprește și la desființarea contractelor de muncă din cauza închiderii stabilimentelor;

Cuvântul cu care începe acest articol este „când” și con-

tinuă „când contractul individual de muncă se desființează din cauza închiderii stabilimentelor, etc., etc.“; Deci legiuitorul a prevăzut în caz când aceste contracte se desființează din cauza închiderii întreprinderii. A priori sunt alte cazuri când nu se desființează contractul de muncă din această cauză? Atunci când sunt pe durate nedeterminate, fiindcă pe cele de durată determinată nu se pot desființa prin voința unilaterală a unuia din contractanți care vrea să închidă magazinul scăpându-se de un contract care nu-i convine.

Deci rău a judecat Onor. Tribunal când a hotărât ca tuturor contractelor, chiar celor pe durată determinată se aplică art. 76 din legea contractelor de muncă.

Având în vedere că prin acest mijloc de casare recurentul sustine, că tribunalul prin soluția dată a violat art. 76, 84 și 96 din legea asupra contractelor de muncă, deoarece contractul intervenit între dânsul și societatea intimată fiind un contract de durată determinată, dispozițiile art. 76 nu pot avea aplicațiune, întrucât acesta se raportează numai la muncitori manuali, iar nu și la funcționari comerciali.

Considerând că potrivit art. 76 din legea asupra contractelor de muncă, cuprins în capitolul III sub titulatura desființarea contractului individual de muncă” când contractul individual de muncă se desființează din cauza închiderii stabilimentului, a încetării plății sau falimentului întreprinzătorului sau din orice alte cauze care fac să înceteze întreprinderea, salariații își conservă dreptul asupra salariilor și tuturor sumelor datorate pe luna în curs și pe luna următoare, bucurându-se de privilegiul acordat de legile comerciale;

Considerând că prin aceste dispoziții edictate de legiuitor în îndoit scop pentru a apăra interesele salariaților față de patron, cât și ale acestuia față de salariați, nu se face nici o distincție între contractele de muncă cu durată determinată și durată nedeterminată și întrucât textul vorbește de contracte individuale de muncă în general, urmează de aci, că ele se aplică la toate contractele de muncă indiferent de faptul, că atari contracte au intervenit între muncitori manuali sau funcționari comerciali și patroni;

Având în vedere că o asemenea interpretare nu este în contradicție nici cu art. 96 din aceeași lege, care vorbește despre contractele cu durată determinată, recunoscând părților lezate dreptul în caz de denunțarea contractului fără just motiv din partea patronului la o indemnizație egală cu salariul și toate accesoriile datorite până la expirarea termenului, deoarece cum s'a arătat art. 76 citat are o aplicațiune generală, iar pe de altă parte preșcripțiunile art. 96 în lipsa unei dispozițiuni formale nu pot anihila efectele principiului general stabilit de art. 76 cu privire la desființarea de drept a contractelor de muncă pentru cauzele anume prevăzute de lege;

Că pe de altă parte, nici din împrejurarea, că art. 96 este cuprins în capitolul IV sub titulatura: „Dispoziții speciale privind contractele individuale de muncă ale funcționarilor de industrie și comerț”, nu se poate deduce, că legiuitorul ar fi intenționat că pentru contractele de durată determinată, să institue regim aparte de cele cu durată determinată deoarece aceasta ar fi sub-o în mod expres, ceea ce însă nu a făcut; că o asemenea soluție se impune cu atât mai mult cu cât art. 85 din același capitol (IV) asimilând salariații din magazine cu funcționarii particulari pre-

vede în mod neîndoios că dispozițiile cuprinse în acest capitol se aplică față de dânsii numai în măsura în care înlocuesc sau completează pe cele din capitolul III;

Că de altă parte, la interpretarea pretinsă de recurent se opune chiar și conținutul art. 96 pentru că acest text vorbește numai de denunțarea contractului fără just motiv din partea patronului, pe când art. 76 citat prevede desființarea de drept a contractului de muncă pentru cauzele determinate expres de lege, printre cari, pe lângă încetarea întreprinderii și aceea a închiderii stabilimentului;

Că astfel fiind, motivul I de casare este neîntemeiat.

Având în vedere motivul II de recurs astfel formulat:

Violarea art. 76 din legea contractelor de muncă și omisiune esențială.

Am arătat Onor. Tribunal, că, chiar în cazul când s'ar trece peste susținerile de mai sus, în speță ar fi inaplicabil art. 76 deoarece întreprinderea continuă să funcționeze, prin celelalte stabilimente ale sale, fabricile și magazine, societatea contractantă existând mai departe după cum rezultă din actele dela dosar: apelul făcut etc., — onor. tribunal se vede că a trecut și peste această considerațiune.

Or dacă s'ar trece peste toate susținerile noastre și s'ar primi chiar cele ale adversarului în celelalte puncte, nu s'ar putea interpreta art. 76 decât în sensul că în contractele de durată determinată spre a putea fi rupte prin voința patronului — închiderea magazinului — e necesar ca întreprinderea însăși cu toate stabilimentele sale să înceteze, și să nu trăească cu toate celelalte fabrici și magazine unde ar fi puțin prea bine întrebuința mai departe pe salariații cu contract existent.

Dacă s'ar interpreta voința legiuitorului în sensul acel mai favorabil adversarilor mei, ca o măsură de favoare pentru patron și nu pentru salariați, nu s'ar putea trece peste sensul articolului care privește încetarea întreprinderii. Legiuitorul chiar dacă ar fi acordat o astfel de măsură de favoare, n'a înțeles să acorde decât acolo unde este vorba de o încetare completă a unei întreprinderi și nu acolo unde este vorba de o încetare parțială, de o lichidare sau de închiderea unuia din mai multe magazine ale întreprinderii, căci în acest din urmă caz ca în speță, întreprinzătorii pot foarte bine întrebuința pe funcționarul cu contract pe termen fix la celelalte magazine sau fabrici ale lor care rămân în picioare. Ca atare, rău a aplicat în speță Tribunalul asupra acestei apărări și proba cu martori cerută în completare.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentul mai susține, că tribunalul prin aceea că nu s'a pronunțat asupra mijlocului de apărare invocat în apel, că aplicația art. 76 este condiționată de încetarea completă a întreprinderii, nefiind deajuns numai, o încetare parțială prin lichidarea unuia din aceste stabilimente, a săvârșit o omisiune esențială și a violat dispozițiunile acestui text;

Având în vedere că este cert, că art. 76 mai sus reprodus în combaterea motivului I de casare prevede între cazurile desființării contractului de muncă și pe acel al încetării întreprinderii fără a arăta însă că sub termenul „întreprindere” trebuie să se înțeleagă întreaga întreprindere a patronului sau numai a unor magazine sau stabilimente ale aceleiași întreprinderi;

Că, în lipsa unei atari precizări din partea legiuitorului, urmează a se stabili, că sub expresiunea „întreprinderea” este a se înțelege orice stabiliment sau magazie aparținând patronului prin care își desfășoară produsele întreprinderii sale și la care a fost angajat salariatul;

Considerând însă că interpretarea art. 76 citat în sensul pretins de recurent și anume că desființarea contractului nu poate avea loc decât în cazul încetării complete a întreprinderii ar fi în contradicție chiar și cu spiritul și întreaga economie a legii contractelor de muncă;

Că prin dispoziția referitoare la încetarea întreprinderii legiuitorul n'a putut să înțeleagă, decât încetarea stabilimentului unde salariatul funcționa, de carece prin plasarea tuturor salariaților dela stabilimentul sau mai multe stabilimente desființate la stabilimentul rămas nedesființat, în mod forțat s'ar ajunge la ruină și ca atare la desființarea de drept a contractului, ceea ce ar fi contrariu intențiunii legiuitorului;

Că, în asemenea condițiuni Tribunalul deși omite să se pronunțe asupra apărării recurentului invocate în apel bazată pe art. 76 din lege, întrucât această omisiune privește interpretarea textului și pentru considerațiile mai sus arătate, nu este esențial, astfel că motivul II de recurs este neîntemeiat.

Având în vedere motivul III de casare astfel formulat:

Denaturare de acte și omisiune esențială.

Am arătat înaintea onor tribunal că în art. 5, alin. II, din contractul existent între părți și depus în copie la dosar, se prevede în mod expres că contractul este obligatoriu, pentru ambele părți, iar în aliniatul următor se stipulează că singura cauză de desființare a convențiunii este denaturarea de fonduri de către reclamant. Contractul este intervenit posterior punerii în aplicare a legii contractelor de muncă și această clauză „obligator pentru părți pe toată durata lui” constituie indiscutabil o derogare expresă convențională dela art. 76 din legea contractelor de muncă, care devine astfel inaplicabil în speță.

Tribunalul pronunțându-se contrar susținerilor și afirmațiilor noastre comite o eroare evidentă a cuprinsului actului aflat la dosar și în același timp o omisiune esențială care dacă s'ar fi evitat ar fi dus la respingerea apelului părții adverse.

Având în vedere că se constată, că recurentul s'a mărginit a invoca în apărare numai, că contractul nu poate fi desființat prin voința unilaterală a intimatului, însă nu rezultă de nicăeri, că cesiunea care formează obiectul acestui motiv de casare ar fi fost dedusă prin întâmpinare sau oral în judecata tribunalului, aceasta fiind invocată numai în notele scrise, depuse de recurent după încheierea desbaterilor la depunerea cărora, însă, cum rezultă din jurnalul de ședință nu a fost invocate la tribunal și nici tribunalul nu-și poate baza pe ele sentința sa;

Că, prin urmare motivul III de casare având ca obiect o chestiune care se invoacă pentru prima oară în fața acestei Inalte Curți, motivul de recurs nu poate fi luat în considerare și urmează a fi respins, ca fiind și inexact în fapt;

Că, dar motivele de casare sunt neîntemeiate și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III a

Audiența dela 2 Noembrie 1933

Președenția d-lui AUREL BOGDAN, Președinte

G. Popescu Șerbănescu cu Ministerul Justiției

Declara Civilă No. 373

Contencios administrativ. Reclamant. Cerere de a i se recunoaște drepturile reclamate. Răspuns nesatisfăcător. Acțiune.

Magistrat. Punere în disponibilitate. Cerere de revizuire. Preschimbarea pedepsei în suspendare pe 6 luni cu pierderea salariului pe acest timp. Reintegrare. Drept la salariu. Art. 183 din legea de organizare judecătorească.

Prescripțiune. Dreptul la salariu drept legal atribuit al funcțiunii publice. Condițiile cerute de art. 141 din legea contabilității publice.

1. — *Potrivit art. 183 din legea de organizare judecătorească în cazul când cererea unui magistrat de revizuirea deciziei date contra sa a fost admisă și magistratul a fost achitat, pedeapsa se va șterge din cazier, iar magistratul va fi repus în toate drepturile avute înaintea deciziei de condamnare.*

2. — *Prescripțiunea prevăzută de art. 141 din legea contabilității publice se referă la creanțele rezultate din convențiuni și obligațiuni contractuale și în nici un caz nu poate fi aplicată drepturilor legale cum este dreptul de salariu sau de pensie ce sunt atribuite ale funcțiunii publice.*

S'au ascultat d. av. Ion V. Gruia pentru reclamantul G. Popescu-Șerbănescu și d. av. Paul Popovici pentru pârșitul Ministerul de Justiție.

Curtea,

Având în vedere acțiunea în contencios administrativ, intentată de Gh. Popescu-Șerbănescu, domiciliat în București, strada Suter no. 1, prin petiția înregistrată la no. 9143 din 5 August 1933, prin care cere a se considera ca ilegal refuzul Ministerului de Justiție, de a rezolva satisfăcător cererea ce i-a fost adresată prin petiția înregistrată la 27 Iunie 1933, și în consecință, să fie obligat Ministerul de Justiție să plătească reclamantului salariul, împreună cu toate accesoriile, convenit funcțiunii de judecător pe lângă tribunalul Ilfov, pe timpul dela 25 Februarie 1919 și până la 28 Iunie 1928;

Având în vedere că, din actele dela dosar și din susținerile părților se constată următoarele: prin Inaltul decret regal no. 847 din 25 Februarie 1919, pe baza deciziei consiliului superior al magistraturei cu no. 1 din 9 Februarie 1919, constituit în instanță disciplinară, reclamantul a fost pus în disponibilitate din postul de judecător ce ocupa la tribunalul Ilfov;

Că, în urma admiterii cererii de revizuire făcute în temeiul art. 183 din legea de organizare judecătorească, comisiunea disciplinară de pe lângă Curtea de apel București, prin deciziunea no. 5, din 28 Iunie 1928, rămasă definitivă, a preschimbând pedeapsa disciplinară „punerea în disponibilitate” în pedeapsa disciplinară „suspendarea pe timp de șase luni cu pierderea salariului pe acest interval de timp”;

Având în vedere, că, în executarea acestei decizii, s'a dat Inaltul decret regal cu no. 619 din 22 Februarie 1930, prin care se revine asupra Inaltului decret regal cu no. 847 din 25 Februarie 1919, preschimbându-se pedeapsa disciplinară a reclamantului din „punerea în disponibilitate” în suspendare pe șase luni cu pierderea salariului pe acest timp”;

Având în vedere că se constată din copia atașată la dosar și din recunoașterea reprezentantului ministerului de justiție că reclamantul a adresat o cerere ministerului de justiție la 27 Iunie 1935 pentru a-i se recunoaște drepturile reclamate, la care nu a primit un răspuns satisfăcător, așa că cererea în contencios administrativ principial e admisibilă;

Având în vedere că, potrivit art. 185 din legea de organizare judecătorească, în caz când cererea de revizuire a fost admisă și magistratul a fost achitat, pedeapsa se va șterge din cazier, iar magistratul va fi repus în toate drepturile avute înaintea deciziunii de condamnare;

Că, așa fiind, față de acest text de lege, este evident că deși reclamantul Gh. Popescu-Șerbănescu n'a fost complet achitat, preschimbându-se însă pedeapsa inițială, în aceea a suspendării pe timp de șase luni, cu pierderea salariului pe acest timp, reclamantul trebuie să fie considerat ca având toate drepturile de judecător pe lângă tribunalul Ilfov pe tot intervalul cât a fost în ființă, — pedeapsa punerii în disponibilitate și deci salariul acelei funcțiuni scăzându-se pe șase luni, cât timp i s'a aplicat pedeapsa suspendării din funcțiune, socotit cu începere dela 19 Februarie 1919 în conformitate cu Înaltul decret regal no. 619 din 22 Februarie 1930;

Că, așa fiind, obiecțiunea Ministerului de justiție, că admiterea revizurii a unei deciziuni disciplinare, da drept numai la reintegrare în funcțiune, fără alte drepturi, este neîntemeiată față de textul precis al art. 185 din legea de organizare judecătorească în care se arată că magistratul va fi repus în toate drepturile avute înaintea sentinței de condamnare și față de principiile generale de drept care guvernează situația funcționarilor publici;

Având în vedere că Ministerul de Justiție mai obiectează că, chiar dacă reclamantul are în principiu dreptul pretins, însă nu se mai poate cere plata efectivă, deoarece dreptul său se află prescris potrivit art. 141 din legea contabilității publice a Statului;

Considerând că, în conformitate cu textul art. 141 din legea contabilității publice a Statului, sunt prescrise în folosul statului toate creanțele pentru plata cărora s'au prevăzut credite în buget, dar a căror plată a rămas nereclamată timp de trei ani, socotiți dela închiderea anului în care a luat naștere dreptul de plată;

Că, așa fiind, această prescripție e prevăzută de legiuitor pentru creanțele rezultate din convențiuni și obligațiuni contractuale și că în nici un caz nu poate fi aplicată drepturilor legale, cum este dreptul de salariu sau de pensie, ce sunt atribute ale funcțiunii publice.

Că, de altminteri chiar dacă art. 141 din legea contabilității ar fi aplicabil și cu privire la salarii, prescripția prevăzută de acest text trebuie să îndeplinească două condiții și anume: a) să se prevadă în buget credit pentru plata creanței și b) plata să nu fie reclamată timp de trei ani, socotiți dela închiderea anului în care a luat naștere dreptul de plată; ori, în speță, nu se face dovada că această creanță (salariul cu accesoriile pe timpul reclamat) a fost trecută în buget și chiar dacă s'ar fi putut face, dreptul reclamantului la plată luând naștere la 22 Februarie 1930, data Înaltului decret regal cu no. 619, iar închiderea anului financiar având loc la 31 Decembrie 1930, termenul de trei ani, necesar prescripțiunii, ar fi fost împlinit la 31 Decembrie 1933, așa că cererea de plată făcută de reclamant la 27 Iunie 1935 e înainte de a se împlini termenul de trei ani prevăzut de art. 141 din legea contabilității publice,

pentru a se prescrie o creanță în contra statului, așa cum prevede art. 141 din legea de contabilitate;

Că față cu toate cele expuse mai sus, acțiunea reclamantului este privită ca fondată și urmează să fie admisă așa cum este formulată în scris.

Pentru aceste motive, Curtea admite acțiunea, consideră ilegal refuzul Ministerului de Justiție de a satisface cererea și, în consecință, obligă Ministerul de Justiție să plătească reclamantului, salariul ce i se cuvine împreună cu toate accesoriile în calitatea avută de judecător pe lângă tribunalul Ilfov, pe timpul dela 22 Februarie 1919 și până la 28 Iunie 1928 din care se va scădea salariul pe timp de șase luni, socotit cu începere dela 23 Februarie 1919, conform decretului regal cu no. 619 din 22 Februarie 1930.

Cu recurs.

Data și citită în ședință publică azi două Noembrie 1935.
A. Bogdan, A. Lerescu, V. Șerbănescu.

Grefier: Virgil Orescu

TRIBUNALUL ILFOV

Cabinetul 8 Instrucție

Jude-instructor ARMAND CONSTANTINESCU

Ordonanța definitivă Nr. 53 din 8 Maiu 1933

Fals. Faptul unui avocat de a legaliza pe o procură semnătura unei persoane, care în realitate nu semnase, nu constituie un fals.

Când se produce o înscriere în fals contra semnăturii de pe o procură dată avocatului în materie electorală, semnătură pe care avocatul a certificat-o, și dacă se constată că cel a cărui semnătură s'a certificat are domiciliul real acolo unde s'a arătat în procură, nu există fals lipsind intențiunea frauduloasă.

Noi, Armand Constantinescu, judecătorul instructor al tribunalului Ilfov, cabinetul 8,

Având în vedere toate actele de procedură penală, dresate la cabinet în dosarul nostru nr. 63 din 1933, contra învinuitului de fals d-l avocat X. Y., domiciliat în București str. Z.

Văzând și adresa nr. 20.286 din 1933 a d-lui prim-procuror local, pentru a face cercetări în cauză conf. art. 45 pr. pen.

Văzând și rechizitorul definitiv nr. 39.580 din 1933 pentru caz de neurmărire și dispozițiile art. 125 din codul de proc. pen., expunem următoarele:

I. B. domiciliat în str... București, introduce contestație înaintea judecătoriei oc. V urban București, la înscrierea lui S. I. din București, str..., în listele electorale ale Primăriei sect. II negru, pe motiv că acest S. I., nu a domiciliat și nu domiciliază la adresa de mai sus.

În ședința din 9 Noembrie 1932, contestatorul a declarat că se înscrie în fals contra semnăturii celui contestat, de pe procura dela dosar, ca nefiind a lui S. I., indicând ca autor al falșului pe prezentatorul procurei d-l avocat X. Y., care a și certificat semnătura.

Consecințele celor de mai sus expuse, dosarul s'a trimis parchetului local, care a sesizat cabinetul nostru cu cercetarea falșului reclamant.

Având în vedere că din actele instrucțiunii urmate în cauză și anume din chiar declarațiunea inforatorului contestat S. I., mandantul care dă procură avocatului învinuit, reese că în adevăr el locuiește, atunci când vine în București, în str..., unde este lucrător la o brutărie, tocmai adresa arătată în procura dată avocatului.

Că în atari condițiuni, afirmațiunea făcută de informa-

torul contestator I. B., că contestatul S. I. nu a locuit și nu locușe în str..., este neadevărată și deci intențiunea frauduloasă, care este unul din elementele constitutive ale delictului de fals (prevăzut și pedepsit de art. 123, 124, 125 cod. pen.), nu se constată.

Că fiind astfel, urmează a se declara că nu există caz de urmărire.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile d-lui prim procuror local, declarăm că nu există caz de urmărire contra d-lui av. X. Y., pentru faptul de fals, recămat de contestatorul I. B. în dosarul nostru nr. 12 din 1932 al judecătoriei urbane oc. V, precum nici pentru un alt fapt de natură penală.

Data la cabinetul nostru de instrucțiune din București, azi 22 Maiu, 1935.

Judecător (ss) AR. CONSTANTINESCU

NOTA. — Ordonanța de mai sus tranșează o chestiune delicată și în directă legătură cu drepturile și obligațiunile profesionale ale unui auxiliar al Justiției.

Deși faptele sânt arătate în Ordonanță le vom rezuma pentru a face aceste rânduri cât se poate de clare.

Se introduce la judecătoria V o contestație contra înscrierii în listele electorale a unui cetățean pe motiv că acesta nu întrunește condițiunile cerute de legea electorală pentru a figura în listele Primăriei sec. II Negru, nedomiciliind în raza acestui sector. Se citează contestatul și la termen se prezintă un avocat care depune la dosar o procură certificată de domnia-sa. Partea adversă — contestatorul — se înscrie în fals contra semnăturii contestatului de pe procură, indicând ca autor pe avocat. Procesul se suspendă, se trimete dosarul Parchetului, acesta se zisează conf. art. 45 pr. p. Cabinetul de Instrucție, se fac cercetările, și se dă Ordonanța de mai sus.

Credem că se pot face două obiecțiuni în ce privește această Ordonanță de neurmărire: asupra formei și asupra calificării.

În ce privește forma, Ordonanța Judecătorului de Instrucție, trebuie să cuprindă pe lângă constatările de cine a fost deschisă acțiunea publică, cine e învinuitul, faptele lui, calitatea, expunerea faptelor, art. din lege, dar și elementele de probă ce vin în sarcina sau în favoarea învinuitului (Tanoviceanu vol. IV, p. 788). Aceasta cu atât mai mult în cazul unei ordonanțe de neurmărire, unde spre deosebire de cea de trimitere, trebuie să existe o motivare în așa fel făcută ca să convingă de *certitudinea* nevinovăției celui învinuit.

Prin circulara din 1920 semnată de d-l I. Ionescu-Dolj, pe atunci Procuror General al Curții de Apel București, se indică că o instrucțiune completă trebuie să găsească răspuns la 3 întrebări: cine e prevenitul, ce a făcut și pentru ce. Iar din circulara 9267 din 20 Mai 1932 a D-lui C. G. Rătescu, Președintele sec. a II a Inaltei Curți de Casație și Justiție, extragem următoarele referitor la Jurisdicțiile de instrucție: „Intra'devăr jurisdicțiunile de instrucție — *judecător de instrucție și Camera de acuzare*—au drept misiune numai strângerea tuturor elementelor de fapt, de natură să determine convingera judecătorilor de fond, dar încă să le cântărească, să le aprecieze și, după cum îi par că ar constitui sau nu o infracțiune la legea penală, să decidă, sau trimeterea prevenitului înaintea judecătorilor competenți, sau exo-

nerarea lui de orice urmărire. Rolul acestor instanțe neocomportând, așa dar, numai exclusivă cercetare a faptelor, ci și aprecierea sarcinilor rezultate în contra prevenitului, determinarea caracterului lor legal și indicațiunea judecătorilor chemați să statueze, deciziunile lor, departe de a constitui simple colectoare de fapte, sânt și trebuie motivate, *atât în drept cât și în fapt*". Iar mai departe: „Cu atât mai mult această îndatorire de a motiva se impune atunci când ordonanța definitivă de urmărire este bazată pe inexistența în drept, iar nu în fapt a vinovăției penale”.

Iar în ordonanța de mai sus probele au fost pur și simplu numai adunate, dar nu au fost apreciate și cântărite. În adevăr, pentru a se cerceta faptul de fals, instrucția a ascultat pe reclamant, pe învinuit și pe cel ce se pretindea că a semnat procura și a dat însărcinare avocatului de a-l reprezenta în Justiție. Învinuitul a declarat următoarele: „Am fost delegat să susțin o serie de contestațiuni în fața d-lui Jude al oc. V urb. Buc., delegațiune dată din partea partidului... La biroul de contencios al culoarei de negru s'a prezentat o serie de cetățeni contestați, care ne-au solicitat să le susținem drepturile. Identitatea și-o stabileau prin acte de identitate și certificate eliberate de Primăria Municipiului sec. II Negru. Numai după legitimare li se lua de către funcționarii respectivi și procuri, pe care apoi eu și alți colegi de ai mei le certificam. Sunt informat că S. I. este lucrător la brutăria din str... unde și domiciliază”. Declarația celui contestat e de asemenea clară: „Nu am dat nici o procură d-lui avoca X. Y. și nici nu cunosc pe acest domn avocat cu care să fi vorbit cu privire la înscrierea mea în listele electorale. Domiciliul meu în București este numai unde lucrez str..... căci lucrez 4—5 săptămâni apoi mă duc în comuna mea natală M. județul M. Semnătura de pe procura ce-mi arătați nu este a mea”.

Față de aceste declarațiuni, personal, nu putem trage decât o singură concluzie: contestatul *nu a semnat* procura și nu l-a însărcinat pe învinuit a-l reprezenta în fața judecătoriei V la judecarea contestației electorale, iar învinuitul a certificat o semnătură fără să se convingă că ea aparține persoanei ce purta acel nume. Dar oricare ar fi fost concluzia trasă din aceste declarațiuni, ea trebuia să figureze în Ordonanță deoarece e vorba de o apreciere obligatorie a probelor adunate.

În Ordonanță nu se pomenește de aceste declarațiuni, ca și cum aceste probe nu ar exista; în schimb însă ordonanța constată pe baza declarațiunei așa zisului client, că acesta domiciliază realmente la adresa arătată în procură și din acest fapt trage concluzia că alegațiunea contestatului cum că contestatul nu domiciliază la acea adresă este neadevărată. Socotim că această constatare nu are nici o valoare: instrucția avea menirea să hotărască dacă semnătura de pe procură e falsă sau nu, și dacă e falsă cine este autorul, iar nu să stabilească dacă domiciliul contestatului arătat în procură corespunde celui real. Faptul dacă domiciliul contestatului este în str. X sau nu, urma să fie constatat numai de instanța ce judeca contestația electorală, ea singură având căderea să se pronunțe asupra acestui punct. Și apoi ce importantă are faptul că falsifică semnătura unei persoane arătându-i domiciliul real sau arătându-i un domiciliu fictiv.

Dacă s'ar fi discutat probele adunate s'ar fi ajuns la concluzia logică că procura prezentată era falsă deoarece semnătura nu aparținea persoanei pe care o indica. Numai după această concluzie se puneau întrebarea dacă învinuitul este autorul falsului sau nu, și dacă el este autorul, dacă fapta sa constituie delictul prevăzut de art. 123—125 c. p. sau alt delict.

Față de probele adunate, în lipsă de o verificare de scripturi sau de o expertiză grafică, trebuie să conchidem că nu există nici un indiciu care să ne conducă la concluzia că învinuitul este acel ce a semnat procura; deci el nu este vinovat de delictul de fals, sau pentru că nu se constată intențiunea sa frauduloasă, cum spune Ordonanța, ci pentru că nu se dovedește că el este autorul falsului.

Dar dacă am constatat că procura e falsă și deși nu am descoperit pe autorul falsului, nu înseamnă că fapta învinuitului nu constituie nici o călcare a legii penale. Din contra, fapta sa socotim că se încadrează perfect în dispozițiunile art. 126 c. pen. care pedepsește pe acel care cu bună știință, se va servi de un înscris pomenit de art. 123—125 c. p. Elementele delictului prevăzut de art. 126 sânt: 1) un fapt de întrebuițare; 2) falsitatea înscrisului întrebuițat; 3) întrebuițarea cu bună știință a acestui înscris. Vom analiza fiecare din aceste elemente pentru a vedea dacă ele se găsesc în fapta învinuitului.

1) *Un fapt de întrebuițare.* Avocatul învinuit s'a prezentat în fața unei instanțe cu această procura falsă. Odată pusă în instanță procura a căpătat un caracter de act public.

2) *Falsitatea actului întrebuițat.* Falsitatea semnăturii e complet dovedită: contestatului declarând că nu a semnat procura, nu cunoaște pe avocat, nu l-a însărcinat să-l reprezinte în fața judecătorei V; iar învinuitul însuși declarând că serviciul de contencios care l-a însărcinat cu apărarea contestatului, a stabilit prin funcționarii săi identitatea contestatului și i-a luat procura pe care domnia sa apoi a certificat semnătura dată. Autorul falsului rămas nedescoperit este neîndoios culpabil de delictul de fals deoarece pentru el elementele delictului sânt întrunite: alterarea adevărului într'un act public — semnătura pe procura —, prejudiciul adus colectivității căci cu ajutorul procurei se tindea la menținerea în listele electorale a unei persoane, care conform legii electorale nu avea acest drept, intențiunea frauduloasă — care rezultă din însuși înscrisul semnat fals, prin faptul că s'a știut că cu ajutorul unei asemenea procuri se poate cauza un prejudiciu colectivității prin trecerea pe nedrept a unui alegător în liste.

3) *Întrebuițarea cu bună știință a actului fals.* Socotim că acest element rezultă din însăși declarația învinuitului. Legea avocaților prin art. 68 dă acestora dreptul să legalizeze semnătura de pe procurile ce li se dau. Astfel legalizată procura face deplină credință că semnătura aparține persoanei care a semnat. Drept consecință, trebuie să ajungem la concluzia că avocatul e obligat a legaliza semnătura în modul prevăzut de art. 25 din legea autentificării actelor. În consecință și în fața avocatului partea trebuie să se prezinte *personal*, avocatul *personal* trebuie să se convingă de identitatea părții, iar semnătura trebuie să se dea chiar în *fața* avocatului.

Or, în speță, singur avocatul declară că alții au stabilit identitatea și au luat semnătura, iar domnia

sa a certificat-o; întrebuițând o astfel de procură în fața instanțelor judecătorești, dă dovadă de toată buna sa știință.

Concluzia la care ajungem e că legalizarea semnăturii unei persoane pe o procură de către un avocat, atunci când se constată că semnătura unei persoane semnate și când legalizarea nu s'a făcut în modul prevăzut de art. 25 legea aut. actelor constituie delictul prevăzut de art. 126 c. p. ori de câte ori o asemenea procură se întrebuițează în iustitie.

AL. KOSTACHI
Judecător

SOLEMNITATEA DESCHIDERII NOULUI AN JUDECĂTORESC

În ziua de 8 Ianuarie, secțiunile unite ale Inaltei Curți de casație s'au întrunit în vederea solemnității deschiderii noului an judiciar.

Solemnitatea a fost prezidată, din cauza de boală a d. lui prim președinte Volanschi, de către d. D. Lupu, președintele secției III a Inaltei Curți, care, spre deosebire de anii precedenți când primul președinte al supremei instanțe în cuvântarea sa sintetiza activitatea jurisprudențială a anului expirat, s'a mărginit la exprimarea profundului sentiment de durere provocat de moartea primului ministru I. G. DUCA.

Această ședință a prilejuit înalților magistrați o pioasă omagiere a ilustrului bărbat de stat, dispărut.

Redăm mai jos cuvântările rostite în fața unui numeros auditoriu format din magistrați și avocați:

CUVÂNTAREA D-LUI D. LUPU

„Astăzi începem noul an judecătorec 1934, sub impresiunea dureroasă și apăsătoare a asasinării Primului ministru, în împrejurările cunoscute. Fire de elită, inteligență vie, talent remarcabil, dublate de o bogată experiență a treburilor politice în slujba cărora a fost fără răgaz din clipa când și-a terminat studiile până în clipa când în mod atât de tragic a închis ochii pentru totdeauna, Ion Duca și-a servit Patria cu o abnegație și o desinteresare mai presus de orice laudă.

El și-a închinat viața și ființa sa întregă într'atât intereselor obștești, încât viața și ființa lui sunt pentru totdeauna împletite în aceea a statului român; de aceea și fără nici o exagerare se poate spune că acel ce-și va lua sarcina să descrie viața acestui om, după ce va termina scurtul capitol al adolescenței sale, atunci când îi va descrie tinerețea și maturitatea, va fi silit să descrie un capitol din istoria României — și încă unul din cele mai mari — atât de largă i-a fost participarea și colaborarea la toate actele vieții de stat în cei aproape 30 de ani din urmă.

Istoria nepărtinitoare este singura care fixează în mod definitiv locul fiecăruia dintre conducători. Mai blândă sau mai severă, ea reușește în cele din urmă a fi întotdeauna dreaptă. Această dreptate a istoriei va trebui să recunoască serviciile mari și multe aduse Patriei de acest distins fiu al ei, cu o dragoste, o ab-

negație și o desinteresare, ce i-au făcut podoaba de totdeauna a vieții sale.

„Indurerați adânc de pierderea lui, transmitem guvernului țării și familiei regretele noastre”.

CUVÂNTAREA D-LUI C. VIFOREANU

D. procuror general C. Viforeanu luând apoi cuvântul în numele parchetului general al Casației, spune, adresându-se și supremei Curți și decanului baroului:

„Parchetul general al supremei Curți se asociază, cu inima cernită, la cuvintele de durere și regret rostite de d-voastră, domnule prim-președinte, pentru moartea tragică a celui care a fost primul ministru I. G. Duca.

Valurile vieții, cu frământările și pasiunile ei tălăzuesc până la porțile supremei Curți, dar aci ele se sparg ca de o stâncă și înăuntrul nu pătrunde decât formula de drept rece și abstractă menită să dea conflictului soluțiunea lui legală.

Aceste porți se deschid însă — și trebuie să se deschidă — pentru a da acces marelui dureri ale neamului.

Dacă și în fața acestor dureri ușile noastre ar rămânea închise, suprema Curte n'ar mai fi o mare instituție națională.

Și, moartea lui I. G. Duca este un doliu național, pentru că el nu a fost numai șeful unui partid politic — aceia ce nu ne poate interesa — dar pentru că el a fost un mare și nobil fiu al țării, pe bratul căruia ea se sprijinea, în cumperile grele ale vremii.

La căpătâiul lui au plâns bărbați de seamă ai țării, fără deosebire de culoare politică, iar în noaptea fatală a veghiat la patul mortuar, în Castelul regesc de la Sinaia, însăși Tara, prin Augustul ei suveran.

Domnii mei, pe lângă considerațiunea că pierderea lui Duca este un doliu național, participarea Curții supreme la acest doliu mai este justificată și prin împrejurarea că acest bărbat de stat a fost asasinat pentru că a servit cu îndârjire o idee, scumpă între toate acestei Curți, ideea de ordine.

Înalta Curte, păzitoare supremă a ordinii interne, nu poate să rămână indiferentă la moartea unui bărbat de stat, căzut pentru ordine.

Înalta Curte trebuie să aducă memoriei acestui bărbat omagiul datorit campionului ucis în slujba ideilor pe care ea le profesază zilnic și cari formează singura ei rațiune de a fi: Ordine și Legalitate.

În semn de doliu, propun, domnule prim-președinte, ridicarea ședinței și suspendarea lucrărilor ce sunt astăzi la ordinea zilei”.

CUVÂNTAREA D-LUI RADU ROSETTI

D. Radu Rosetti, decanul baroului de Iifov, în numele corpului avocaților, asociindu-se la cuvintele de întristare și la prinosul de meritată laudă aduse de înalții magistrați memoriei marelui cetățean care a fost I. G. Duca, spune:

„Atențiatul care a cruncat doliul asupra țării, a întins azi zăbranicul cernit al durerii pe frontonul justiției supreme.

În această casă a dreptății, în care noi am învățat că dreptatea se câștigă prin lege, suntem datori

să înfierăm gestul nebunesc care a răpit viața unui cititor al României moderne. Să-i fie iărâna ușoară și binecuvântată”.

*

D. Președinte Lupu declară deschis anul judecătoresc și, în acord cu propunerea d-lui procuror general, ridică ședința în semn de doliu și suspendă activitatea Inaltei Curți pentru acea zi.

* * *

„Curierul Judiciar” asociindu-se la doliul țării, aduce un pios omagiu memoriei ilustrului om de stat dispărut I. G. Duca, care, fiind și jurist, a debutat în viața publică prin a fi magistrat și adresează îndureratei familii, pe această cale, cele mai sincere regrete pentru pierderea încercată.

RECENZIE

ALEXANDRU GH. IONESCU, *magistrat. Succesiunea Streinilor la imobilele urbane din România, București, 1933.*

Problemele de drept internațional privat sunt din cele mai complexe și mai greu de tratat, din cauza pușinelor texte de lege pe cari te poți sprijini și a multelor păreri de doctrină între cari trebuie să alegi. D-l Alexandru Ionescu, reușește totuși ca în mai puțin de 50 de pagini, să cuprindă subiectul delicat ce și-a ales și chiar să-l depășească uneori și aceasta grație unui text concis dar extrem de bogat în referințe și a numeroase note cari prelungesc textul și indică tot materialul necesar înțelegerii și rezolvării controverselor întâlnite în cale.

Într-o primă parte a lucrării este vorba propriu zis de succesiunea streinilor. Autorul examinează și supune criticii sale diferite teorii din doctrină, câteva sisteme din dreptul comparat, sistemul vechilor noastre legiuri, al codului civil, al doctrinei și jurisprudenței noastre, etc., declarându-se pentru legea locului (statutul real).

Într-o a doua parte, autorul pornește dela principiul că străinul care cere recunoașterea sa ca erede trebuie să-și dovedească filiațiunea după legea țării sale și să dovedească el care este acea lege (considerată pentru instanțele noastre simplă chestiune de fapt). De aci trece la situația legii străine în fața Curților de Casație și ajunge la expunerea în plin și a acestei probleme, arătând iarăși diferite opinii și situații speciale precum cazurile de anexarea teritoriului și încorporarea legii străine la legea națională.

Lucrarea are o prefață elogioasă a d-lui profesor A. Otetelișanu.

Expunerea serioasă și competentă. Împărțirea pe capitole clară și ușor de urmărit. Editura îngrijită.

RADU M. GORUNEANU

Avocat

doctor în drept